

ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE

Projekt ESS: Strokovna podpora področju pridobivanja temeljnih kompetenc 2016-2022
Podaktivnost 1: Razvoj strokovnih gradiv in programov ter pristopov v inovativnih učnih okoljih
Naloga 5: Vpeljava inštrumenta za ocenjevanje spretnosti odraslih (SVOS)

Zaključno poročilo o spretnostih 2019-2022

Vsebina

1.	UVOD	3
2.	PREDSTAVITEV VPRAŠALNIKA SVOS	5
2.2.	Področja merjenja	5
2.3.	Različni poteki ocenjevanja v SVOS imajo nekatere posebnosti	6
2.4.	Demografski in socio-ekonomski podatki, ki jih zbira SVOS o posamezniku	7
2.5.	Merska lestvica matematičnih in besedilnih spretnosti	8
2.6.	Merska lestvica spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih	8
3.	ZAGOTAVLJANJE DOSTOPNOSTI INSTRUMENTA TER POSEBNOSTI VPELJEVANJA SVOS V SLOVENIJO	10
3.2.	Vzpostavljanje lokalnih točk in izvajanje ocenjevanj pri delodajalcih	12
3.3.	Priprava aplikacij za izvajanje ocenjevanja v Sloveniji	15
3.3.1.	Administrativni portal	15
3.3.2.	Pisarna SVOS – orodje za spremljanje ocenjevanja na terenu	16
3.4.	Uporabniku prijazna vstopna točka SVOS	17
3.5.	Promocija inštrumenta	17
3.6.	Administrativno tehnična podpora pri izvajanju ocenjevanj	18
3.7.	Usposabljanje strokovnih delavcev za profesionalno izvajanje ocenjevanja s SVOS in varno ter etično rabo podatkov	18
3.8.	Zagotavljanje kakovosti podatkov	20
3.9.	Zagotavljanje varovanja (osebnih) podatkov in etične rabe podatkov	21
4.	ŠTEVILO AVTORIZACIJSKIH ŠTEVILK, KI SO NA VOLJO ZA DOSTOP DO INŠTRUMENTA SVOS	22
5.	POROČILO O IZVEDBI OCENJEVANJ	24
4.1.	Podatki o skupini odraslih, ki je rešila SVOS	24
4.2.	Predstavitev vzpostavljene mreže lokalnih točk	26
4.3.	Izvedba usposabljanj	27
4.4.	Rezultati besedilnih in matematičnih spretnosti glede na demografske značilnosti	28
4.4.1.	Dosežki matematičnih in besedilnih spretnosti glede na regijo, iz katere prihajajo odrasli, ki so ocenili spretnosti s SVOS	29
4.4.2.	Rezultati matematičnih in besedilnih spretnosti glede na starost	30
4.4.3.	Rezultati matematičnih in besedilnih spretnosti glede na spol	33
4.4.4.	Rezultati matematičnih in besedilnih spretnosti glede na izobrazbo	34
4.4.5.	Rezultati matematičnih in besedilnih spretnosti glede na priseljenko ozadje	35
4.4.6.	Rezultati matematičnih in besedilnih spretnosti glede na status zaposlitve	36
4.4.7.	Rezultati matematičnih in besedilnih spretnosti glede na vrsto zaposlitve	37
4.4.8.	Delež odraslih glede na čas reševanja	38
4.5.	Rezultati spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih	39

4.6.	Rezultati bralnih spretnosti	43
4.7.	Uporaba spretnosti	44
4.8.	Poklicni in karierni interesi in namere	46
4.8.1.	Poklicni interesi	46
4.8.2.	Poklicne namere	46
4.9.	Kakovost življenja	48
4.9.1.	Zadovoljstvo z življenjem, prijetna in neprijetna občutja	48
4.9.2.	Zdrav način življenja	49
5.	ZAKLJUČEK	51
•	Kazalo slik	55
•	Kazalo tabel	55
•	Kazalo grafov	56

1. UVOD

Zaključno poročilo o spretnostih odraslih smo pripravili v okviru večletnega razvojnega projekta ESS Strokovna podpora področju razvoj temeljnih kompetenc, ki ga Andragoški center Slovenije izvaja v obdobju 2016-2022. Zaključno poročilo o spretnostih odraslih je eden od predvidenih rezultatov in sestavni del vpeljevanja inštrumenta Spletnega vprašalnika ocenjevanje spretnosti (krajše SVOS) v Sloveniji.

Inštrument SVOS je namenjen ocenjevanju (testiranju) spretnosti posameznika in poteka izključno preko spleta. Z njim dobimo oceno posameznikovih besedilnih in matematičnih spretnosti, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih in posameznih bralnih spretnosti. Poleg tega pa posamezniku ponuja tudi možnost ocenjevanja vedenjskih kompetenc, poklicnih interesov in namer ter osebne blaginje ter zdravja. Ocene, ki jih pridobi posameznik, so veljavne in zanesljive, saj metodologija temelji na populacijskih ocenah in metodologiji, ki je bila predhodno v Sloveniji uporabljena v raziskavi PIAAC (Raziskava spretnosti odraslih v Slovenij, 2016). Inštrument SVOS je bil v okviru omenjenega razvojnega projekta preveden in pilotno preizkušen na vzorcu 1.200 odraslih iz vse Slovenije.

V zaključnem poročilu o spretnostih odraslih prikazujemo izključno anonimizirane podatke o spretnostih posameznikov, ki so se v času poteka projekta udeležili ocenjevanja spretnosti SVOS. V skladu z metodologijo se v okviru ocenjevanja SVOS ne zbirajo nobeni osebni podatki, s katerimi bi lahko razkrili identiteto posameznika in njegovih individualnih ocen spretnosti.

V okviru omenjenega razvojnega projekta je na Andragoškem centru Slovenije (krajše ACS) vzpostavljena Nacionalna točka spretnosti odraslih (krajše NTSO), katere temeljna naloga je bila zagotavljanje dostopnosti inštrumenta SVOS za posameznike prek izobraževalnih in drugih ustanov v lokalnih okoljih. S tem smo želeli doseči opravljanje ocenjevanj v kontroliranih okoljih in zagotoviti etično uporabo podatkov. V okviru NTSO smo zagotavljali razvojno izobraževalno delo, administrativno tehnično podporo za izvajanje ocenjevanj ter ustrezno promocijo uporabnosti inštrumenta v strokovni in širši javnosti. Dostopnost ocenjevanja spretnosti za odrasle v Sloveniji smo zagotavljali tako, da so imeli v okviru razvojnega projekta odrasli v Sloveniji možnost koriščenja brezplačnega dostopa za več kot 17.000 udeležb na ocenjevanju spretnosti. Možnost dostopa je z aneksom z izvajalcem podaljšana za dve nadaljnji leti, t.j. do konca leta 2024.

Priprava pričujočega zaključnega poročila kot vseh predhodnih letnih poročil spretnosti in analiz podatkov, pridobljenih z ocenjevanji SVOS za različne uporabnike in naročnike, je bila tako ena od temeljnih nalog NTSO.

Leta 2019, ki je bilo prvo leto izvajanja naloge vpeljevanja inštrumenta SVOS, smo se osredotočili na pripravo uporabniku prijazne vstopne točke in aplikacije za spremljanje ocenjevanja spretnosti, pripravili smo program usposabljanja strokovnih delavcev in spremljajoča strokovna in promocijska gradiva ter navodila za izvajanje ocenjevanj spretnosti. Z izvajanjem individualnih ocenjevanj smo v skladu s cilji projekta pričeli leta 2020. Prvo letno poročilo o spretnostih odraslih za leto 2019 tako še ni obsegalo podatkov o rezultatih teh ocenjevanj izvedenih v tekočem letu.

Vsebovalo pa je opis metodologije in zanesljivosti izvajanja ocenjevanj, posamezne vidike prikazov in obdelav podatkov po izbranih demografskih in socialno ekonomskih kazalnikih za skupine posameznikov ter možnih primerjav z mednarodnimi in nacionalnimi populacijskimi podatki o spretnostih odraslih ter izbranimi populacijskimi podatki iz raziskave PIAAC.

Zaključno poročilo sledi Poročilu za leto 2020 in 2021. Vsebuje opis ključnih značilnosti vprašalnika, opis ključnih aktivnosti, s katerimi smo zagotavljali dostopnost inštrumenta po vsej Sloveniji, ter opis zaloge avtorizacijskih števil glede na tri različne pakete vprašalnika. V drugem delu letnega poročila pa so predstavljeni podatki o izvedbi ocenjevanj, vključno z opisom skupine, ki je vprašalnik SVOS reševala, koriščenjem avtorizacijskih števil, opisom vzpostavljenih lokalnih točk, izvedenih usposabljanj ter prikazom rezultatov ocenjevanja za vsakega od modulov vprašalnika.

2. PREDSTAVITEV VPRAŠALNIKA SVOS

V tem poglavju opisujemo področja merjenja SVOS in pojasnujemo, da so rezultati SVOS neposredno primerljivi z rezultati raziskave PIAAC. Opisujemo metodologijo, na kateri slonita obe raziskavi, ter pojasnujemo, da obstaja več različnih možnih potekov ocenjevanja pri SVOS, ki se razlikujejo od možnih potekov ocenjevanja pri PIAAC. Prikazujemo pa tudi mersko lestvico, ki določa ravni spretnosti tako pri raziskavi SVOS kot tudi pri raziskavi PIAAC.

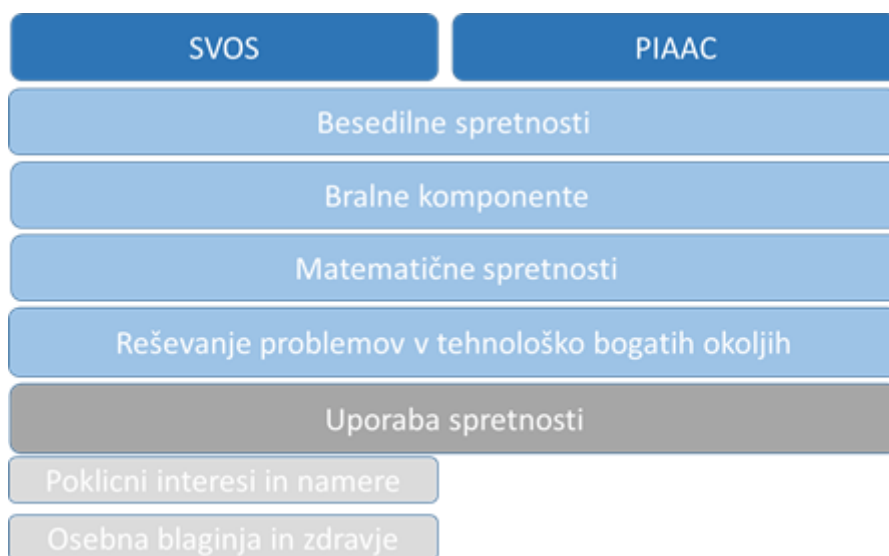
2.2. Področja merjenja

SVOS in PIAAC merita temeljne spretnosti, kot so besedilne in matematične, ki so ključnega pomena za razvoj vseh ostalih spretnosti. Dosežena raven besedilnih spretnosti je torej neposredno povezana z dosežki pri ostalih spretnostih, tudi z dosežki pri matematičnih spretnostih.

SVOS omogoča ocenjevanje spretnosti in odraslemu ponuja vpogled v stanje njegovih spretnosti. Vprašalnik vključuje modul besedilnih in matematičnih spretnosti, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih, bralne spretnosti. Naštete module štejemo v kognitivni del vprašalnika. Poleg teh pa sestavljajo SVOS dodatni moduli iz nekognitivnega dela SVOS, ki so: modul uporabe spretnosti pri delu in v vsakdanjem življenju, modul poklicnih interesov ter modul o osebni blaginji in zdravju. Do septembra 2020 je SVOS vseboval še modul vedenjskih kompetenc, ki pa je bil umaknjen iz vprašalnika, zato so v poročilu podatki zgolj za omejeno obdobje.

SVOS sloni na metodologiji raziskave PIAAC, ki je bila v Sloveniji izvedena leta 2014, rezultati o stanju spretnosti v Sloveniji pa so bili prvič objavljeni junija 2016 v mednarodnem poročilu ([OECD, 2016](#) ter [2019](#)) in v monografiji ([Javrh, 2017](#)). Čeprav SVOS vsebuje nekatere dodatne naloge, ki jih je smotrno upoštevati pri zahtevnejših analizah, so rezultati obeh študij neposredno primerljivi. Zato bomo ob prikazu anonimiziranih rezultatov SVOS v zaključno poročilo vključili tudi ustrezne primerjave z raziskavo PIAAC.

Spodnja slika prikazuje, da SVOS poleg dosežkov temeljnih spretnosti in uporabe spretnosti, ki jih meri PIAAC, vključuje tudi merjenje poklicnih interesov in namer ter osebne blaginje in zdravja.

Slika 1: Spretnosti ocenjenje z raziskavo PIAAC in SVOS

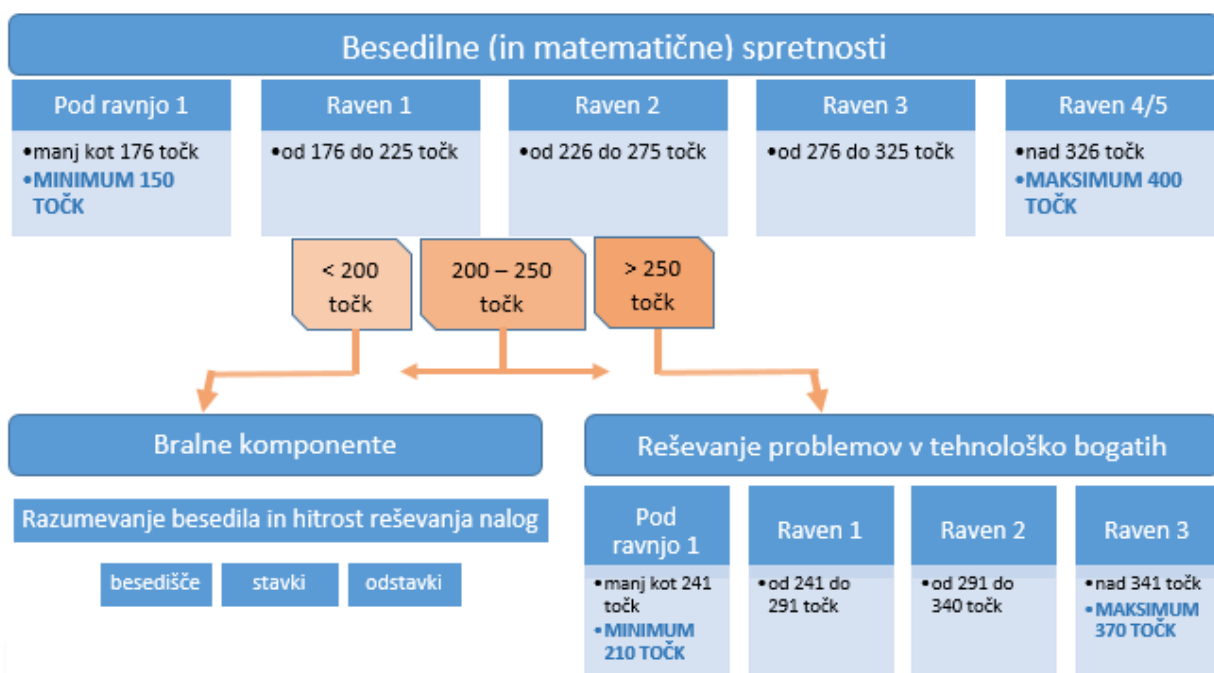
Vir: Tehnična dokumentacija OECD

2.3. Različni poteki ocenjevanja v SVOS imajo nekatere posebnosti

V nadaljevanju zaključnega poročila rezultate SVOS primerjamo z rezultati raziskave PIAAC, zato moramo na tem mestu izpostaviti, da ocenjevanje s SVOS poteka drugače kot pri raziskavi PIAAC (OECD, 2019, graf 2.5, str. 42), saj je reševanje v raziskavi PIAAC potekalo deloma ali v celoti v papirni obliki, medtem ko ocenjevanje SVOS poteka le v digitalni obliki. Različni možni poteki ocenjevanja se torej razlikujejo od različnih možnih potekov ocenjevanja pri SVOS, za kar je mogoče izračunati tudi delež respondentov. Potek ocenjevanja je torej pri različnih respondentih različen.

Vsi respondenti SVOS rešujejo dva sklopa nalog, povezana z besedilnimi in matematičnimi spretnostmi, ki ju sistem izbere iz nabora treh težavnostnih sklopov nalog. Sklop nalog 1 je najlažji, sklop nalog 2 je srednje zahteven, sklop nalog 3 pa je najtežji. Sosednja sklopa nalog vsebujeta nekatere skupne naloge. Izbor prvega sklopa nalog za ocenjevanje matematičnih ali besedilnih spretnosti temelji na petih odgovorih na vprašanja iz osnovnega vprašalnika ter na osnovnih spremenljivkah: starost, stopnja izobrazbe, država rojstva in status zaposlitve. Izbor drugega sklopa nalog za ocenjevanje matematičnih ali besedilnih spretnosti temelji na predhodni uspešnosti odraslega pri reševanju besedilnih spretnosti, rezultatih šestih temeljnih nalog ter na osnovnih spremenljivkah: starost, stopnja izobrazbe, država rojstva in status zaposlitve.

Do modula bralnih komponent in spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih lahko respondenti dostopajo glede na število točk, doseženih pri besedilnih spretnostih. Respondenti, ki pri besedilnih spretnostih dosežejo manj kot 250 točk, pridobijo modul bralnih komponent. Odrasli z višjimi besedilnimi spretnostmi, ki pri teh nalogah dosežejo več kot 200 točk, pridobijo modul spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih. Odrasli, ki dosežejo med 200 in 250 točk pri besedilnih spretnostih, imajo na voljo oba dodatna modula. Slednje prikazuje spodnja slika.

Slika 2: Merska lestvica ter pogoji za pridobitev modula reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih ter modula bralne komponente

*Vir: Tehnična dokumentacija OECD

Dodatne module uporabe spretnosti, poklicnih interesov in namer, osebne blaginje in zdravja respondenti lahko rešujejo v poljubnem vrstnem redu in neodvisno od rezultatov temeljnih spretnosti.

2.4. Demografski in socio-ekonomski podatki, ki jih zbira SVOS o posamezniku

SVOS zbira nekatere demografske podatke, s katerimi v zaključnem poročilu prikazujemo strukturo skupine odraslih, ki je SVOS rešila, pomagajo pa nam tudi pri prikazovanju rezultatov spretnosti v primerjavi z izsledki raziskave PIAAC.

Demografski podatki, ki jih zbiramo v SVOS, zajemajo:

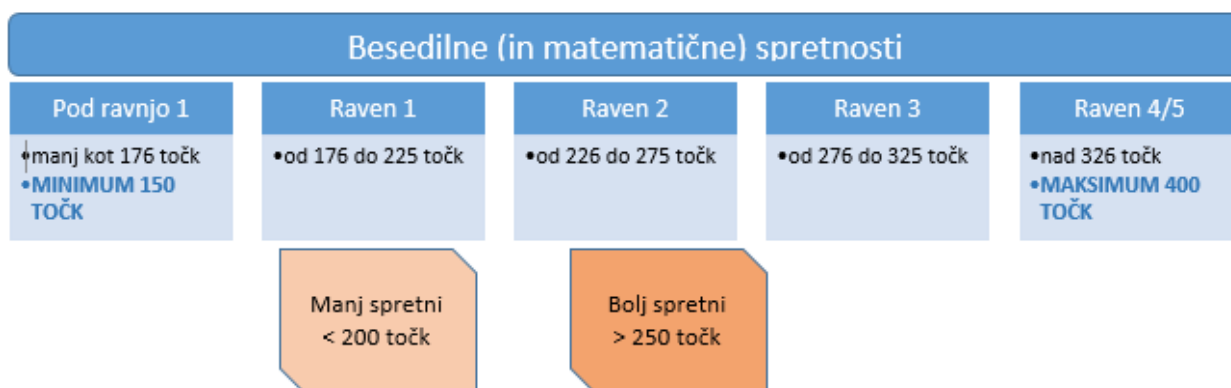
- starost (številka od 0-99),
- spol (moški, ženski),
- izobrazba (brez izobrazbe, osnovna šola, srednja šola brez maturitetnega zaključka, srednja šola, višješolska izobrazba, visokošolska ali univerzitetna diploma, izobrazba na nivoju magisterija znanosti in doktorata),
- rojstvo v Sloveniji (da ali ne),
- za priseljence obdobje, v katerem so se naselili v Sloveniji (pred 1970, izbrano leto med 1971 in 2013, po letu 2013)
- jezike, ki jih govori udeleženec (slovenščina, italijanščina, madžarščina, hrvaščina, drugo),
- zaposlitveni status (polno zaposlen, zaposlen za delni delovni čas, nezaposlen, nezaposlen in ne išče dela, študentska praksa, drugo)

- ISCO-08 kodo delovnega mesta, na podlagi katere se določi tudi širša kategorija delovnega mesta.

Podrobnejša opredelitev demografskih kazalnikov je opisana v poglavju, v katerem prikazujemo rezultate besedilnih in matematičnih spretnosti glede na posamezno demografsko značilnost.

2.5. Merska lestvica matematičnih in besedilnih spretnosti

V zaključnem poročilu navajamo povprečne rezultate matematičnih in besedilnih spretnosti ter doseženo raven spretnosti na merski lestvici, ki jo uporablja raziskava PIAAC in se uporablja tudi pri uvrščanju rezultatov v SVOS. Spodnja slika prikazuje mersko lestvico za rezultate besedilnih in matematičnih spretnosti. Ocene se uvrščajo v eno od petih ravni glede na znanje in spretnosti, potrebne za dokončanje nalog v okviru teh ravni. Število točk pri besedilnih in matematičnih spretnostih se povečuje po 10 točk v razponu od 0 do 500 za vsako mersko lestvico. Ker so rezultati na skrajnih koncih lestvice manj natančni, noben udeleženec ocenjevanja besedilnih in matematičnih spretnosti ne bo prejel manj kot 150 ali več kot 400 točk.

Slika 3: Merska lestvica besedilnih in matematičnih spretnosti

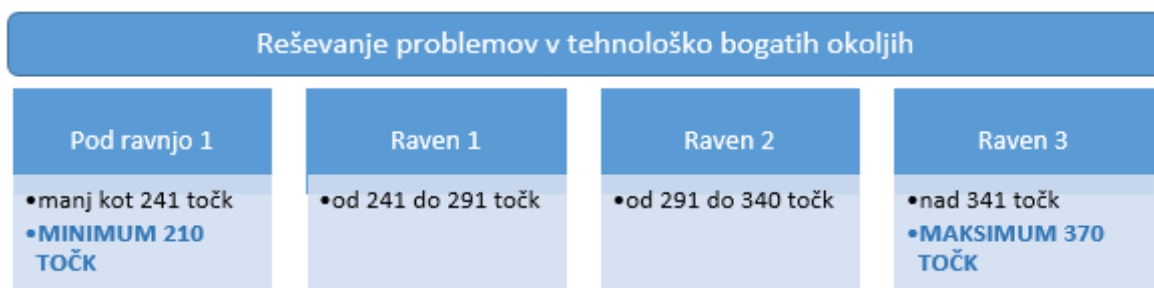
Vir: Tehnična dokumentacija OECD

Odrasli z nižjimi spretnostmi, ki pri besedilnih spretnostih dosežejo manj kot 250 točk (raven 1 ali manj) – kot že rečeno – rešujejo tudi modul **bralnih komponent**, ki preverja razumevanje in hitrost razumevanja besedišča, stavkov in odlomkov.

2.6. Merska lestvica spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih

Spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih merijo »zmožnost najti, izbrati, ovrednotiti in uporabiti informacije s pomočjo računalnika za reševanje problemov« (Javrh et al., 2017a, str. 10 in 12). Modul ocenjuje sposobnosti reševanja problemov za osebne, delovne in državljanske namene s postavljanjem ustreznih ciljev in načrtov. Vključuje oceno uporabe »digitalne tehnologije in komunikacijskih orodij in omrežij za pridobivanje in vrednotenje informacij, komunikacijo z drugimi in izvajanje praktičnih nalog« (OECD, 2019, Javrh et al., 2017a, str. 12).

Modul pridobijo odrasli, ki pri besedilnih spretnostih dosežejo več kot 250 točk. Spodnja slika prikazuje mersko lestvico, ki velja za rezultate PIAAC in SVOS za modul spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih. Ocene se uvrščajo v eno od štirih ravni glede na znanje in spretnosti, potrebne za dokončanje nalog v okviru teh ravni. Število točk se povečuje po 10 točk v razponu od 0 do 500. Ker so rezultati na skrajnih koncih lestvice manj natančni, noben udeleženec ne bo prejel manj kot 210 ali več kot 370 točk.

Slika 4: Merska lestvica spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih

Vir: Tehnična dokumentacija OECD

3. ZAGOTAVLJANJE DOSTOPNOSTI INSTRUMENTA TER POSEBNOSTI VPELJEVANJA SVOS V SLOVENIJI

V tem poglavju predstavljamo SVOS v luči ukrepov, ki si jih je Slovenija v tem obdobju zadala, in s tem utemeljujemo njegovo pomembnost pri dvigu temeljnih spretnosti v našem prostoru. Opisujemo izvedene aktivnosti NTSO na področju zagotavljanja dostopnosti inštrumenta SVOS s poudarkom na vzpostavljanju lokalnih točk in izvajanju ocenjevanj pri delodajalcih. Opisujemo pa tudi pripravo aplikacije za NTSO in aplikacije za strokovne sodelavce na lokalnih točkah ter pripravo spletne točke z informacijami za udeležence ocenjevanja.

Vpeljevanje inštrumenta SVOS je bilo smotrno načrtovano v okviru edinega razvojnega projekta, ki ga je MIZŠ v obdobju 2016-2022 sofinancirala na področju razvoja temeljnih kompetenc odraslih, t.j. NPO Strokovna podpora razvoju temeljnih kompetenc odraslih 2016-2022. Z inštrumentom SVOS smo želeli dostopati do najbolj ranljivih skupin odraslih, katerim so tudi namenjeni ukrepi v okviru specifičnega cilja 1, prednostne osi 10. Ti odrasli so v raziskavi PIAAC pokazali najnižje dosežke v spretnostih, ki so danes potrebne za aktivno udejstvovanje na trgu dela. Prav tem posameznikom iz ranljivih skupin je potrebno omogočiti dostopnost inštrumenta za ocenjevanje spretnosti v življenjskem in delovnem okolju, s čimer smo prispevali k doseganju ciljev OP (povečanje vključenost v VŽU).

Individualno testiranje spretnosti, ki ga SVOS omogoča, je tudi zelo pomembna faza v približevanju ključnim točkam Strategije spretnosti v Sloveniji. Poročilo o spretnostih, ki ga posameznik dobi po rešenem SVOS, nudi zelo precizno informacijo o tem, kakšno je stanje razvitosti njegovih spretnosti, in rezultat umešča glede na celotno populacijo odraslih v državi in v okviru držav OECD. Ta primerjava ima zelo raznolike aplikativne koristi, na primer: za zavode za zaposlovanje, ki lahko ocenijo spretnosti in izobraževalne potrebe brezposelnih na nacionalnem nivoju; za delodajalce, da ocenijo potrebe po usposabljanju zaposlenih in se po branži primerjajo nacionalno in mednarodno; za raziskovalce, ki bi želeli opraviti analize za posamezne izbrane specifične ciljne skupine in primerjati podatke z nacionalnimi ali mednarodnimi podatki; za izvajalce izobraževanja in usposabljanja, ki bi želeli evalvirati učinke usposabljanja ali pa bi orodje uporabljali za diagnostične namene pred vstopom v usposabljanje za ocenjevanje izobraževalnih potreb na različnih ravneh izobraževanja in usposabljanja; za odrasle različnih starosti, ki se želijo ponovno vpisati v izobraževanje in usposabljanje oziroma želijo preveriti usposobljenost za delo, ali pa preprosto želijo preveriti, v kolikšni meri so se njihove zmožnosti spremenile.

Cilji ReNPIO 2013–2020, ki smo jim s sredstvi OP 2014–2020, sledili so: dvigniti izobrazbeno raven prebivalstva in raven temeljnih zmožnosti, povečati zaposljivost aktivnega prebivalstva, izboljšati možnosti za učenje in vključevanje v izobraževanje in izboljšati splošno izobraženost.

Iz navedenega je razvidno, da so cilji operacije in vse njene predvidene podaktivnosti usklajeni z ReNPIO 2014-2020 in da z njimi neposredno podpiramo uresničevanje prednostnih strateških ciljev izobraževanja odraslih. Vse podaktivnosti v projektu so posebej naravnane na izbrane ranljive ciljne skupine odraslih, manj izobraženih in starejših od 45 let, ki so v novi ReNPIO navedene kot ciljne skupine, za katere se ukrepi načrtujejo prednostno. Z vpeljavo in uporabo inštrumenta SVOS in s posodabljanjem javno veljavnih programov smo neposredno podprli uresničevanje prvega prednostnega cilja (1. Dvigniti izobrazbeno raven prebivalstva in raven

temeljnih zmožnosti) in četrtega prednostnega cilja (4. Izboljšati splošno izobraženost) nove ReNPIO. Hkrati smo z novim inštrumentom SVOS sledili priporočilom Sveta EU, saj omogočamo številnim odraslim kakovostno oceno spretnosti.

Vpeljevanje inštrumenta SVOS smo povezali z izkušnjami in znanjem ter oblikovanimi modeli pri dostopanju do ranljivih skupin odraslih. Pri tem smo dodali ključno novost v slovenskem prostoru, to je vzpostavitev NTSO za vpeljavo in uporabo standardiziranega in zanesljivega inštrumenta za individualno diagnosticiranje primanjkljajev posameznikov v spretnostih SVOS na območju cele Slovenije.

V okviru projekta smo z manjšo ekipo izpeljali prilagoditev in pilotiranje inštrumenta. Smo edina država, ki se je odločila, da bo v pilotno testiranje vključila relevantne inštitucije, z idejo, da se na njih kasneje vzpostavi lokalna točka SVOS.

Z letom 2017 smo začeli z delom predvsem na prevajanju in prilagajanju inštrumentarija in vseh potrebnih navodil, na vnosu postopkov ocenjevanja ter na pripravah na pilotno izvedbo inštrumenta v Sloveniji. Delo na inštrumentu je potekalo v sodelovanju partnerji. Pridobili smo navodila za izvedbo pilotnega testiranja inštrumenta, pripravljen je bil načrt izvedbe pilota in potrebni dopisi za inštitucije za izvedbo pilotnega testiranja. Povezali smo se z vodjo projekta ESS Vrednotenje in svetovanje in se dogovorili, da bodo pri izvedbi pilota sodelovali tudi svetovalci za izobraževanje in za vrednotenje. Za potrebe pilotne izvedbe smo začeli prevajati navodila in predstavitvene brošure.

Zaradi kasnejšega začetka dela na nalogi SVOS smo morali premakniti začetek izvedbe pilotnega preizkusa inštrumenta v Sloveniji. Tako smo imeli za izvedbo krajši čas od ostalih sodelujočih držav, ki so z izvedbo pilotnega preizkusa inštrumenta pričele že prej. Delo je potekalo v precejšnji intenzivnosti, da bi zagotovili zahtevano pilotno kvoto izpolnjenih vprašalnikov. K pilotnem testiranju inštrumenta smo povabili in tudi ustrezno usposobili 33 različnih ustanov iz celotne Slovenije. Vsem organizacijam smo bili na voljo za svetovanje in usposabljanje za izvedbo pilota, na več lokacijah smo se oglasili tudi osebno. Skrbeli smo za promocijo pilotnega preizkusa preko družabnih omrežij in objavili poziv k udeležbi pilotnega preizkusa inštrumenta v e-Novihkah. Vsakodnevno smo spremljali izvedbo pilotnega preizkusa, bili na razpolago koordinatorjem v primeru tehničnih težav in pripravljali tedenska poročila o izpolnjenih vprašalnikih v posamezni organizaciji. Koordinatorje smo obveščali o stanju njihovih avtorizacijskih števil, zagotovili pa smo jim tudi prevode inštrumenta in izdelali v ta namen brošuro. Uspešno smo zaključili pilotni preizkus inštrumenta ter zagotovili 1200 izpolnjenih vprašalnikov. Z izpolnitvijo zahtevane kvote pilotnih vprašalnikov smo zagotovili, da je inštrument za slovenski prostor veljaven in standardiziran.

Izkušnje, ki smo si jih pridobili v okviru pilotiranja, so ključno pripomogle k uspešnemu implementiranju inštrumenta, saj smo želeli, da bo čimbolj dostopen odraslim iz ranljivih skupin v lokalnih okoljih. Če bi izvedli vpeljavo inštrumenta kot nov projekt, nova ekipa sodelavcev na projektu teh izkušenj in vpogleda v problematiko dostopanja do ranljivih skupin ne bi imela.

Za potrebe implementacije inštrumenta v Sloveniji smo pričeli pripravljati elaborat. Iz OECD smo pridobili nekatere informacije o uporabi inštrumenta v drugih državah, prizadevali smo si pridobiti več informacij in pridobiti boljši vpogled, vendar smo pri tem bili odvisni od sodelovanja z OECD. Poleg tega smo pripravili idejni osnutek razvojno implementacijskega projekta, kjer smo predvideli pripravo izvedbenega elaborata z utemeljitvijo nosilne inštitucije, strokovne

utemeljitve za uporabo podatkov pri razvoju kariere, pripravo programa usposabljanja strokovnih delavcev za uporabo inštrumenta, opredelitev pogojev za varno in etično uporabo rezultatov inštrumenta, zagotovitev pogojev za analize podatkov za izbrane ciljne skupine in za inštitucije oziroma podjetja, povezovanje strokovnjakov in inštitucij ipd. V skladu z navodili OECD smo se dogovorili za model izvajanja inštrumenta, pripravili smo predlog za celovit razvojni projekt z dodano SWOT analizo prednosti, priložnosti, pomanjkljivosti in nevarnosti pri implementaciji inštrumenta. Zaznali smo namreč tveganja, ki izhajajo iz narave inštrumenta. Zaznana tveganja smo preučili in ustrezno ukrepali (priprava elaborata za vpeljevanje inštrumenta, protokoli za dostopanje do inštrumenta, usposabljanja strokovnih delavcev ipd.).

Sledilo je testiranje in pregled delovanja inštrumenta SVOS, kar je bilo potrebno opraviti v zelo kratkem časovnem okvirju, postavljenem s strani mednarodnih partnerjev. OECD je slovensko verzijo inštrumenta vzpostavil na svojem strežniku, ki smo jo ponovno testirali. Od 30. 3. 2018 naprej je bil na strežniku OECD možen dostop do inštrumenta za vse uporabnike.

Za potrebe implementacije inštrumenta v Sloveniji smo nadaljevali z delom na elaboratu za implementacijo SVOS v Sloveniji. Pripravili smo predlog spremembe trenutnega projekta ESS »Strokovna podpora področju pridobivanja temeljnih kompetenc 2016-2022«, v okviru katerega smo utemeljili namen in koristnost spletnega orodja SVOS za ocenjevanje spretnosti odraslih za potrebe vzpostavitve kariernega portala.

Izvedbeni elaborat za implementacijo inštrumenta SVOS na nacionalni ravni je bil pripravljen v letu 2019. Zaradi neugodne recenzije elaborata, smo pristopili k njegovemu dopolnjevanju. Tako je nastalo več dopolnitev in izvedbenih načrtov za implementacijo inštrumenta, s čimer smo pripravili zadostne podlage za realno uvajanje inštrumenta SVOS. Pripravljeni so bili na primer načrt vpeljevanja SVOS v organizacije, nosilke nacionalnega projekta Razvoj temeljnih in poklicnih kompetenc (TPK) v dogovoru z naročnikom, protokol za izvajanje ocenjevanja na lokalnih točkah, pripravljen je bil načrt dopolnitev spletne aplikacije za spremljanje izvajanja SVOS skupaj s prilagoditvijo postopkov ocenjevanja na daljavo zaradi pandemije, predlog dopolnitev vstopne spletne točke, predlog prilagoditve programa usposabljanja strokovnih delavcev na daljavo zaradi pandemije, na novo so bili zasnovani tudi predstavitevna brošura in promocijska gradiva, da bi podprla delo lokalnih točk na daljavo ipd.

3.2. Vzpostavljane lokalnih točk in izvajanje ocenjevanj pri delodajalcih

SVOS je kompleksen inštrument, ki je nastal na osnovi metodologije raziskave PIAAC v sodelovanju z OECD in je edini inštrument te vrste v Sloveniji. Omogoča takojšnje, zanesljive in veljavne rezultate o temeljnih spretnostih posameznika v obliki diagnostičnega poročila. Ti rezultati so primerljivi z nacionalnimi in mednarodnimi rezultati raziskave PIAAC. Dostop do inštrumenta je mogoč preko strežnika OECD, s pomočjo avtorizacijskih števil (številčne kode oz. nekakšna gesla, ki omogočajo vstop v spletni portal, kjer se nahaja inštrument SVOS). Inštrument s prilagojenimi nalogami meri izbrana področja kognitivnih spretnosti, in sicer besedilne spretnosti skupaj z bralno komponento, matematične spretnosti ter spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih. Vsebuje tudi samoocenjevalne vprašalnike o uporabi spretnosti, poklicnih interesih in namerah, osebni blaginji in zdravju ter vedenjskih kompetencah,

kot tudi vprašanja o demografskih značilnostih, družbenem in jezikovnem ozadju, stopnji izobrazbe, zaposlitvenem statusu in poklicu.

Z izvedbo reševanja vprašalnika SVOS izključno prek spleta smo želeli odraslim iz vse Slovenije omogočiti, da so brezplačno pristopili k oceni svojih spretnosti. Do vprašalnika je bilo mogoče brezplačno dostopati preko mreže lokalnih točk, zaradi tega se razlikuje tako od predhodno izvedenih raziskav v Sloveniji kot tudi od izvedb raziskave PIAAC v mednarodnem kontekstu.

Če smo želeli v Sloveniji izkoristiti prednosti inštrumenta SVOS, zagotoviti zanesljive ocene spretnosti posameznikov ter zagotavljati njegovo dostopnost v lokalnih okoljih za pripadnike ranljivih skupin, je bilo potrebno zelo sistematično načrtovati njegovo vpeljevanje in spremljati njegovo izvajanje. V okviru podaktivnosti 1 smo oblikovali strokovno skupino na ACS (tim ACS) za vzpostavitev in delovanje NTSO.

Poleg tehničnega zagotavljanja dostopa do inštrumenta, pa smo bili pozorni na kakovost, varnost in etično rabo podatkov pri izvajanju ocenjevanja spretnosti. Zato smo v fazi vzpostavitve lokalnih točk strokovnim delavcem nudili brezplačno usposabljanje.

Na ACS smo vzpostavili NTSO, ki je zasnovala izvajanje ocenjevanja spretnosti odraslih z inštrumentom SVOS v slovenskem prostoru.

Z vzpostavitvijo NTSO za strokovno podporo in spremljanje vpeljevanja inštrumenta SVOS je bila zagotovljena strokovna vpeljava inštrumenta SVOS v lokalno okolje ter s tem zagotovljena optimalna uporaba inštrumenta. To je bil nujen ukrep zaradi dolgoletnih izkušnj iz prakse, ki kažejo, da inštrumenti ne dajejo želenih rezultatov, če jih ne spremlja strokovna vpeljava, uporaba in strokovna podpora v obliki svetovanja.

NTSO je tako zagotovila osnovo za kontrolirano izvajanje ocenjevanja in strokovno svetovanje ter interpretacijo rezultatov za posameznike, predvsem za ciljno načrtovanje izobraževanj in usposabljanj ter za karierno svetovanje v lokalnih okoljih. Strokovna uporaba inštrumenta in njegovih rezultatov je tako zagotovila bolj celostni pristop pri obravnavi posameznikovih potreb, povezanih z delom, izobraževanjem, razvojem kariere in dvigom kvalitete življenja. Pri tem so bili seveda še posebej mišljeni posamezniki iz ciljne skupine manj usposobljenih in starejših od 45 let, ki so ciljna skupina v okviru specifičnega cilja 1, prednostne osi 10. Ti odrasli so v raziskavi PIAAC pokazali najnižje dosežke v spretnostih, ki so danes potrebne za aktivno udejstvovanje na trgu dela. Prav tem posameznikom iz ranljivih skupin je bilo potrebno omogočiti dostopnost inštrumenta SVOS v življenjskem in delovnem okolju. Ker gre za uporabo inštrumenta in rezultatov pri omenjenih ranljivih ciljnih skupinah, je po izkušnjah iz prakse še toliko bolj nujno, da se zagotovi strokovna podpora pri uporabi inštrumenta in dobljenih rezultatov. Obstaja namreč realno tveganje, da prikazanih rezultatov ocenjevanja, odrasli iz teh skupin ne bodo znali ustrezno razumeti in predvideti možnosti za nadaljnji razvoj spretnosti ter razvoj kariere.

Z NTSO je bilo omogočeno, da se podatki o spretnostih iz individualnih ocenjevanj SVOS sistematično zbirajo in v anonimizirani ter skupinski obliki obdelujejo in interpretirajo. Tako smo imeli možnost za zanesljiv vpogled v spretnosti posameznih podskupin odraslih (na primer v resorjih, podjetjih, panogah, lokalnih skupnostih), ki jih v nacionalno raziskavo PIAAC ni bilo mogoče zajeti v zadostnem obsegu. Namreč, še posebej za gospodarstvo postaja vse bolj pomembno, da imamo razvite take inštrumente, ki omogočajo ugotavljanje in merjenje vrzeli v splošnih ali ključnih kompetencah, ki so najtežje merljive. To je izrednega pomena za

dolgoročnejše napovedovanje potreb po kadrih na eni strani ter natančnejše prilagajanje tem potrebam s strani konkretnega posameznika na drugi strani. Prav tako pa ažurni podatki načrtovalcem politik omogočajo na podatkih utemeljeno odločanje in ukrepanje. S tem pa tudi podpiramo uresničevanje ciljev nacionalnega projekta priprave Strategije razvoja in uporabe spretnosti, kjer je v okviru drugega izziva, ki se nanaša na izboljšanje ukrepov za razvoj spretnosti odraslih z nižje razvitimi spretnostmi, zapisana posebna skrb glede stopnje spretnosti starejših od 45 let in nepripravljenosti tako starejših delavcev kot tudi njihovih delodajalcev, da bi vlagali v spretnosti.

Zaradi pandemije pa so bile takoj v letu 2020 potrebne prilagoditve tako načrta kot že oblikovanih rešitev in dokumentov z namenom, da bi pospešili porabo kod in povečali število izvedenih ocenjevanj. V prvi vrsti smo priredili dva ključna in že domišljena področja sodelovanja z lokalnimi točkami. Kot prvo je bil to koncept izvajanja ocenjevanja s SVOS v prostorih lokalnih točk in s tem povezana že postavljena aplikacija Pisarna SVOS za podporo dela tako nacionalne kot lokalnih točk. Kot drugo pa je bilo potrebno novi situaciji z oddaljenim dostopom vsebinsko in izvedbeno prilagoditi program temeljnega usposabljanja strokovnih delavcev v namen vpeljevanja SVOS na lokalnih točkah. S tem ciljem smo izvedli v maju 2020 pilot, s katerim smo pozorno preučili zamišljene rešitve na področju tehnične podpore, vsebine in izvedbe usposabljanja, protokolov in drugih podpornih dokumentov ter zagotavljanja varnosti podatkov. S sistematičnimi popravki smo dokončno oblikovali praktične načrte in strategije vpeljave SVOS v lokalno okolje, ki spoštujejo našo zavezo h kvalitetni in varni uporabi inštrumenta SVOS. Od junija 2020, ko smo vzpostavili prvih 5 lokalnih točk, smo odraslim omogočali dostop do inštrumenta SVOS in podporo profesionalno usposobljenega kadra na daljavo. NTSO je v avgustu 2020 z izvajanjem temeljnega usposabljanja nadaljevala in v naslednjih 5 izvedbah do začetka decembra 2020 na daljavo usposobila še 74 strokovnih delavcev (skupaj 83) na novih 30 (skupaj 35) lokalnih točkah po vsej Sloveniji. Z decembrom 2020 je tako zagotovila možnost neposrednega ocenjevanja spretnosti vsem odraslim v Sloveniji v njihovih lokalnih okoljih oziroma v vsaki slovenski regiji. Ob tem je NTSO opravljala tehnično in strokovno podporo kadru na lokalnih točkah, spremljala in usmerjala njihovo delo, nadgrajevala njihovo znanje, pridobljeno na temeljnem usposabljanju, spodbujala k nagovarjanju različnih ciljnih skupin in drugih deležnikov – tudi s pripravo besedil za osveščanje o pomenu temeljnih spretnosti in za prepoznavnost inštrumenta SVOS ter s soudeležbo na dogodkih posameznih lokalnih točk. Zagotavljali smo tudi možnosti neposrednega ocenjevanja spretnosti posameznikov v lokalnih okoljih, podjetjih in ustanovah, kar je omogočilo konkretno oceno stanja spretnosti pri odraslih in zagotovilo podlage za konkretno vlaganje in ukrepanje v okoljih, kjer odrasli živijo in delajo.

Z vzpostavitvijo mreže lokalnih točk, ki smo jo od leta 2021 širili z začasnimi točkami, smo želeli približati dostopnost vprašalnika SVOS vsem odraslim v Sloveniji, ne glede na lokacijo, pri čemer smo sledili ciljem projekta, da se 60% udeležb na ocenjevanju izvede v statistični regiji Vzhodna Slovenija ter 40% v statistični regiji Zahodna Slovenija.

Brez ustrezne implementacije inštrumenta SVOS bi bili v Sloveniji brez zanesljivega diagnostičnega pripomočka za ocenjevanje spretnosti odraslih v inštitucijah in službah, ki se ukvarjajo z vrednotenjem, svetovanjem, izobraževanjem in usposabljanjem, razvojem kadrov ter zaposlovanjem, saj imajo z inštrumentom možnost pridobiti podatke o stanju spretnosti pri

odraslih glede na nacionalne in mednarodne kazalnike, s tem pa tudi orodje za ocenjevanje potreb po izobraževanju in usposabljanju.

Inštrument SVOS daje objektivne podatke za analitične namene. Z ustrezno implemenciacijo v praksi smo ustvarili kakovostno bazo podatkov z rezultati, ki jih je mogoče v anonimizirani obliki skupinsko obdelovati ter jih povezovati z drugim razpoložljivimi podatkovnimi bazami, za potrebe napovedovanja potreb po spretnostih.

S projektom smo omogočili tako analizo potreb pri izvedbi programov za razvoj kompetenc kot razvoj strategij dostopanja do najbolj ranljivih skupin, da bodo različni deležniki lahko učinkovito vplivali na povečanje vključenosti manj izobraženih, manj usposobljenih in starejših v VŽU. S prilagoditvijo in vpeljavo inštrumenta za testiranje spretnosti on-line pa smo lahko stopili celo korak dlje in omogočili načrtovalcem politik ter izobraževalcem oceno potreb na ravni posameznika ter zelo konkretno prilagoditev ukrepov in izobraževalnih programov, pripravo individualnih izobraževalnih in drugih kariernih načrtov.

Dostop do instrumenta je bil omogočen tudi podjetjem in drugim delodajalcem, pri katerih se vzpostavilo začasno lokalno točko SVOS. Ta je delovala krajši čas in je bila na voljo izključno zaposlenim.

3.3. Priprava aplikacij za izvajanje ocenjevanja v Sloveniji

V okviru priprave vstopne točke smo leta 2019 izdelali vsebinsko verzijo spletne strani. Obenem je bila spletna stran namenjena tudi informiranju širše javnosti o pomenu razvitosti kompetenc. Pri snovanju spletne strani smo raziskali možnosti tehnične podpore za učinkovito zbiranje podatkov in tako definirali tehnični t.i. interni del vstopne točke. Ta del je ključen za kakovostno in varno izvajanje ocenjevanj, zato smo mu namenili več časa. Predvsem smo se želeli izogniti tveganjem morebitnih zlorab podatkov na terenu, na kar so nas opozarjali predstavniki javnih zavodov (CPI in ZŠ) in resorjev.

Za učinkovito spremljanje koriščenja avtorizacijskih števil po lokalnih točkah in spremljanje dokončevanja ocenjevanja smo pripravili sistem spletnih aplikacij, ki je bil sestavljen iz treh elementov:

- Pisarna SVOS
 - SVOSBAZA – intranetni portal za dodelitev in spremljanje anketiranja
 - SVOS spletna točka za strokovne sodelavce
- Administrativni portal (portal zagotavlja OECD oziroma ponudnik ETS)

3.3.1. Administrativni portal

Z nakupom avtorizacijskih števil smo dobili tudi dostop do administrativnega portala, ki ga zagotavlja ponudnik avtorizacijskih števil. Administrativni portal je uporabljala NTSO za kreiranje novih avtorizacijskih števil in za izvoz rezultatov v besedilnih datotekah formata CSV. Poleg prenosa rezultatov je možno v portalu za vse module pridobiti takojšen izpis števila respondentov, ki so pridobili rezultat, njihov povprečni rezultat ter standardni odklon.

Administrativni portal je uporabljala izključno NTSO (zdaj je v uporabi na ACS), lokalne točke pa so in še lahko dostopajo do avtorizacijskih števil preko aplikacije SVOS spletna točka.

3.3.2. Pisarna SVOS – orodje za spremljanje ocenjevanja na terenu

Lokalne točke uporabljajo posebno aplikacijo im. Pisarno SVOS za dodeljevanje avtorizacijskih števil udeležencem. Aplikacijo sestavljata orodje SVOSBAZA, ki ga je za spremljanje koriščenja avtorizacijskih števil uporabljala NTSO, ter orodje SVOS spletna točka za strokovne sodelavce, ki omogoča prevzem avtorizacijskih števil in spremljanje poteka ocenjevanja.

SVOSBAZA je orodje NTSO, zdaj ACS, ki omogoča:

- urejanje seznama lokalnih točk (dodajanje, spreminjanje, prikaz na zemljevidu)
- urejanje seznama strokovnih sodelavcev (dodajanje, spreminjanje, dodelitev lokalnim točkam),
- urejanje seznama nacionalnih sodelavcev,
- uvoz in dodelitev avtorizacijskih števil posameznim organizacijam,
- uvoz in spremljanje rezultatov iz administrativnega portala,
- komunikacijski kotiček (komunikacija strokovnih in nacionalnih sodelavcev, naročilo novih avtorizacijskih števil),
- spremljanje koriščenja avtorizacijskih števil (zaloga, statusi, izpisi ...).

SVOS spletna točka je namenjena strokovnim sodelavcem za:

- naročilo novih avtorizacijskih števil (po različnih paketih),
- spremljanje avtorizacijskih števil (dodelitev udeležencem, zaloge, statusi, ...),
- bazo vseh dokumentov in drugih pisnih besedil, ki vodijo in podpirajo delo na lokalni točki,
- komunikacijo z nacionalnim sodelavcem,
- odlaganje posnetkov izobraževalnih vsebin, ki jih strokovni delavci lahko pogledajo in komentirajo.

Spletna točka omogoča, da imajo dostop do lastnih rezultatov v sistemu zgolj udeleženci sami, ki z avtorizacijsko številko lahko dostopajo do svojega paketa modulov.

SVOSBAZA in SVOS spletna točka sta odprtokodni rešitvi na platformi Linux, programskem jeziku PHP in podatkovni bazi MariaDB. Navigacijski del deluje s pomočjo sistema za upravljanje z vsebinami Wordpress, programske rešitve in funkcije pa so posebej sprogramirane za potrebe SVOS. Zemljevidi se opirajo na odprtokodno rešitev Leaflet map, ki je uporablja brezplačen OpenStreetMap sistem za prikaz zemljevidov z odprto licenco.

Oba orodja zagotavljata odraslim nemoteno ocenjevanje in hkrati varovanje podatkov. Z ocenjevanjem spretnosti posameznik pridobi občutljive podatke o lastnih spretnostih, zato je bilo potrebno vzpostaviti sistem, ki zagotavlja varno delo s podatki. Obe aplikaciji nadomeščata tudi nekatere pomanjkljivosti administrativnega portala.

Za lažjo uporabo in spremljanje ocenjevanj smo pripravili za lokalne točke več dokumentov in krajših posnetkov uporabe SVOS spletne točke. Pisarna SVOS je tekom uporabe doživela tudi nadgradnjo in posodobitve.

3.4. Uporabniku prijazna vstopna točka SVOS

Spletna vstopna točka SVOS za uporabnika je namenjena informiranju o projektu SVOS ter motiviranju potencialnih udeležencev, da pristopijo k ocenjevanju. Vsebuje ključne informacije o projektu, aktualne dogodke, ki so se izvajali na nacionalni ali lokalnih točkah in omogoča neposredno povezavo na inštrument, da udeleženec lahko dostopa do vprašalnika.

V času pandemije covid-19 in zaprtja lokalnih točk je ravno vstopna točka SVOS z možnostjo samostojnega načina vstopa do SVOS.

3.5. Promocija inštrumenta

Za uspešno vpeljevanja inštrumenta in za dostopanje do najbolj ranljivih skupin je zelo pomembna promocija na različnih ravneh in pri različnih deležnikih. V okviru NPO smo izvedli in sodelovali s prispevki na vrsto strokovnih dogodkov, kot so: plenarna predstavitev na posvetu o izobraževanju odraslih (2017), »SkillHUBS – Razvoj modelov izobraževanja zaprtih oseb« (2018), regijska konferenca EPAL v okviru plenarne predstavitve 'Raziskava spretnosti odraslih PIAAC kot primer dobre prakse pri načrtovanju (sektorskih) politik', v Črni gori ter na VI. Mednarodnem andragoškem simpoziju, v Biogradu na Moru, na dveh regijskih strokovnih dogodkih, ki sta potekala v okviru projekta ESS »Vseživljenjska karierna orientacija« (2018), posvet o Korona 3 zakonu, ki je potekal na MIZŠ (2020), Dnevi ISIO (2020), Vrednotenje znanja zaposlenih, izkušnje in izzivi v okviru projekta ESS Strokovna podpora informativno svetovalni dejavnosti in vrednotenju neformalno pridobljenega znanja 2016–2022 (2020), Strateški svet svetovalne dejavnosti v organizaciji Zasavske LU (2020), webinar z naslovom HR pogovori, v organizaciji CILJ (2021), webinar za podjetja DOD na Ekvilibu (2021), delovno srečanje ravnateljev v organizaciji SIC Ljubljana (2021), tematsko srečanje za zaposlovalce Motivacija in pripadnost zaposlenih v praksi, LU Kranj (2022), zaključna konferenca »Znanje. Priložnosti. Razvoj.« Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije (2022), zaključna konferenca TPK JV Slovenije (2022). Na vseh dogodkih smo promovirali inštrument SVOS, temeljne kompetence in opozarjali na slabo stanje spretnosti v Sloveniji.

Dve leti zapored smo intenzivno izvajali akcijo TVU Spoznaj spretnosti - zaglej priložnosti

Inštrument SVOS smo predstavili tudi preko vstopne točke SVOS v rubriki dogodki, v družabnih omrežjih, e-Novičkah ACS, lokalnih brezplačnih časopisih, naši članki so se je pojavili v reviji Vzgoja in izobraževanje, Dnevniku in HR&M reviji.

Pri sodelovanju z lokalnimi točkami SVOS smo predvideli načine oglaševanja vprašalnika v sporazumu z lokalno točko, in sicer preko spletnih strani same organizacije in v sodelovanju z NTSO prek kanalov na družbenih omrežjih. Lokalne točke so razdeljevale letake, zloženke, uporabljale promocijske videe in razobešale plakate.

Zaradi zaprtja in zato okrnjenega dela lokalnih točk smo v okviru NTSO podprli delo lokalnih točk z izvajanjem nekaj skupnih promocijskih akcij.

V času projekta smo sodelovali tudi z drugimi organizacijami in uporabniki, ki so nam pomagali izvajati promocijske aktivnosti za osveščanje zaposlenih, delodajalcev in drugih deležnikov o

pomenu spretnosti. Tako smo kot NTSO prispevali tudi k bolj množičnemu razdeljevanju avtorizacijskih števil. Osredotočili smo se na:

- Organizacije, ki izvajajo programe na terciarni stopnji izobraževanja in formalno izobražujejo študente za poklice, ki jim SVOS lahko služi kot pripomoček pri profesionalnem delu. Iz teh skupin študentov smo k sodelovanju povabili nekaj študentk, ki smo jih ustrezno usposobili za delo testatork na terenu. S tem smo okrepili število strokovnih delavcev na terenu.
- Organizacije, ki s svojo dejavnostjo skrbijo za opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin (ZRSZ, ZDUS, Mestna knjižnica Ljubljana – Borza dela).
- Podjetja in ustanove, ki se zavedajo pomena vlaganja v zaposlene (webinar v okviru Inštituta Ekviliba, Dinos preko VŽU Preboj, predavateljski zbor ene od srednjih šol, Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS).
- Izobraževalne inštitucije, s pomočjo katerih pridobimo vpogled, s kakšnim nivojem kompetenc prihajajo mladi, vključeni v redno šolanje, na trg dela (višja strokovna šola Arbitura, 1 srednja šola, Univerza v Ljubljani – tu so dogovori zamrli. Izvedli pa smo 2 pilotni ocenjevanje na 2 njenih članicah.)

3.6. Administrativno tehnična podpora pri izvajanju ocenjevanj

NTSO je bila predvidena za vpeljevanje inštrumenta SVOS. Znotraj NTSO sta bili dve ekspertni skupini, ekspertni tim ACS in ekspertni tim zunanjih strokovnjakov – poimenovali smo ga »laboratorij 'Spretnosti odraslih'«.

NTSO je v letu 2019 pripravila protokol in osnutek navodil za uporabo vprašalnika SVOS za strokovne delavce ter potencialne udeležence. Ves čas projekta je nudila lokalnim točkam tehnično podporo preko e-maila, telefona in s pomočjo vnaprej pripravljenega seznama odgovorov na pogosta vprašanja preko spleta ter zagotavljala odgovore na vprašanja glede funkcionalnosti spletnega vprašalnika in dostopa do vprašalnika.

Po opravljenem usposabljanju vsaj enega strokovnega delavca je organizacija pridobila možnost za izvajanje ocene spretnosti s SVOS. Z njo je NTSO podpisala sporazum. V njem se je organizacija, ki so delovala kot lokalna točka SVOS, zavezala zagotoviti opremo, ki jo je uporabljala pri izvedbi spletnih ocenjevanj. Lokalna točka je morala za izvedbo ocenjevanj namreč zagotoviti dostop do ustrezno nastavljenih računalnikov in sistemov skladno s sistemskimi zahtevami vprašalnika. Sistemske zahteve so vključevale ustrezen operacijski sistem, neprekinjeno internetno povezavo, ustrezen brskalnik (Firefox) in resolucijo ekrana. V obdobju covidnih razmer so odrasli le redko koristili infrastrukture lokalne točke, saj so vsa ocenjevanja spretnosti potekala od doma.

3.7. Usposabljanje strokovnih delavcev za profesionalno izvajanje ocenjevanja s SVOS in varno ter etično rabo podatkov

Zainteresiranim organizacijam, ki so želele uporabljati vprašalnik SVOS pri svetovanju uporabnikom in se želele pridružiti mreži SVOS, je NTSO zagotavljala usposabljanje za strokovno vpeljevanje SVOS kot pripomočka pri njihovem delu in širše za podporo izvajanju številnih aktivnosti njihove organizacije.

Inštrument SVOS je namreč kompleksen in zahteven pripomoček, zato je bilo temeljno usposabljanje namenjeno strokovnim delavcem, da so SVOS spoznali in izkoristili vse njegove prednosti, profesionalno izpeljali ocenjevanje, kakovostno in etično uporabili podatke pri delu z odraslimi in v namene razvoja izobraževalne ponudbe lastne organizacije. Skozi program temeljnega usposabljanja so udeleženci vodeno in postopno skozi online srečanja ozaveštili pomen temeljnih spretnosti in spoznali zaskrbljujoče stanje ravni spretnosti, ki ga imamo v Sloveniji, prisluhnili značilnostim inštrumenta SVOS in se izurili v uporabi aplikacije Pisarne SVOS.

Zasnovo programa je NTSO pripravila v letu 2019, posodobitve pa opravila v letu 2020. Prva sprememba je bila odgovor na epidemijo in razmere, ki so zahtevale prilagoditev dostopanja do udeležencev, zaradi česar smo prilagodili vsebino programa kot tudi metode in organizacijo usposabljanja, saj je bila izvedba možna zgolj na daljavo. Nove prilagoditve programa pa so se izkazale po opravljenem pilotnem preizkusu vpeljevanja SVOS na daljavo z izbranimi izkušenimi razmišljujočimi praktiki iz petih izvajalskih organizacij (maj 2020). Tem so sledile ponovitve usposabljanj do konca 2020. Do zaključka 2020 smo usposobili 83 strokovnih delavcev iz 35 lokalnih točk in tako je v vsaki regiji delovala vsaj ena lokalna točka.

Usposobili pa smo tudi nekaj članov projekta ESS Razvoj storitev vseživljenjske karijerne orientacije in krepitev Nacionalne koordinacijske točke za VKO 2016-2022, ki ga izvaja Zavod za zaposlovanje RS, strokovni delavki iz BC Naklo, ustanove, vključene v projekt MUNERA3, tri zaposlene na Univerzi v Ljubljani in 3 zaposlene v organizaciji Micro team.

V letu 2020 smo izvedli več usposabljanj, kot smo jih načrtovali v obdobju celotnega projekta. Želeli smo pospešiti razdeljevanje vstopnih števil, da bi dosegli zastavljene številke iz mesečnega načrta izvajanja projekta.

Program temeljnega usposabljanja je bil sestavljen iz različnih učnih oblik, ki so se prepletale in omogočale udeležencem, da postopno spoznavajo in nadgrajujejo učne vsebine. En del vsebin so usvajali udeleženci prek kratkih srečanj s pomočjo aplikacije ZOOM, drugi del vsebin pa so spoznali izkustveno z delom in s samostojnim branjem strokovne literature. V ta namen je pripravljena Arnes spletna učilnica v učnem okolju Moodle.

Predstavitve NTSO, izmenjava medsebojnih mnenj in izkušenj tekom online srečanj kot tudi odziv na gradiva v spletni učilnici so bila podlaga za izdelavo zaključne naloge, t.j. načrta vpeljevanja SVOS v lastno delo in delovanje lastne organizacije. Svoje načrte so udeleženci predstavili po organizacijah v sklepnem delu usposabljanja. Skupno trajanje temeljnega usposabljanja je bilo 20 PU.

Strokovni delavci so se na usposabljanju seznanili tudi s posebnostmi reševanja SVOS, da so zagotovili kakovost in relevantnost rezultatov, ki jih je posameznik dobil, kot tudi etično delo z njimi, ustrezno varovanje podatkov in zagotavljanje anonimnosti. Obema imperativoma smo na NTSO posvetili veliko pozornost.

Za vzpostavljeno mrežo 36 lokalnih točk, smo oblikovali koncept rednih strokovnih spopolnjevanj, s katerimi smo želeli doseči tako ožje cilje projekta (izpeljava ocenjevanj), kot tudi širše cilje projekta (osveščanje strokovne in širše javnosti, uporaba ocenjevanja za pripravo izobraževalnih in kariernih načrtov, prilagajanje izobraževalne ponudbe, analiza stanja spretnosti v lokalnih okoljih, izmenjava dobrih praks). Že decembra 2020 smo izpeljali eno takšnih spopolnjevanj za

strokovne delavce na lokalnih točkah po metodi svetovne kavarne. S srečanjem smo želeli odgovoriti na eno od najbolj pogostih vprašanj lokalnih točk, in sicer kako interpretirati in uporabiti rezultate SVOS ter odpreti prostor za izmenjavo izkušenj in stališč. Prijavilo se je več kot 50 strokovnih sodelavcev iz 32 lokalnih točk, zato smo kavarno izpeljali v manjših skupinah v 4 terminih. Sodelavci NTSO smo skupaj z izbranimi strokovnimi sodelavci na LT pripravili dva krajša intervjuja o izkušnjah z interpretacijo rezultatov SVOS, ki so si jih predhodno ogledali. Z dodanimi vprašanji smo usmerili pozornost strokovnih delavcev v specifične procese interpretacije, ki smo jih nato na srečanjih na daljavo tekom ure in pol naslovili in raziskovali. Udeleženci so pridobili vpogled v strukturo samega postopka interpretacije poročil rezultatov SVOS in s tem naredili pomemben korak pri uporabi inštrumenta.

Leta 2020 zastavljeni program temeljnega usposabljanja, ki smo ga morali že v istem letu prilagoditi na online izvedbo, je bil v letu 2021 deležen še dodatnih sprememb in predelav. Želeli smo namreč podpreti lokalne točke pri dostopanju do odraslih in s predstavitvijo pripomočka SVOS oziroma usposabljanjem kadra v organizacijah, ki so konceptualno blizu projektnim usmeritvam, razširiti uporabo SVOS. Izvedli smo tako krajše predstavitve kot krajša usposabljanja za najrazličnejše skupine strokovnih delavcev, svetovalcev in izobraževalcev. S tem smo dosegli kar najširšo prepoznavnost inštrumenta kot tudi izpostavili pomen razvijanja temeljnih kompetenc v odrasli dobi. Usposobili smo koordinatorje in izvajalce na programu socialne aktivacije in dve skupini svetovalcev ZRSZ. Vodstvo v projektni enoti SA, vsi direktorji enot ZRSZ in ravnatelji SŠ (gostovanje na njihovem delovnem srečanju) so slišali kratko predstavitev projekta in inštrumenta SVOS. Nadalje smo prilagodili temeljno usposabljanje in ga izvedli za mentorje PUM-O in v nekoliko drugačni različici pa za koordinatorje na Univerzi v Ljubljani. Sodelovali smo tudi pri pripravi priporočil za uporabo SVOS kot pripomočka pri svetovalnem delu javne mreže in predstavili inštrumenta SVOS junija na temeljnemu usposabljanju svetovalcev središč ISIO. In nenazadnje smo v obliki inštruktaže izvedli več usposabljanj SVOS: za vse svetovalke CDI Univerzuma in računalnikarja v podporo izvedbe ocenjevanja SVOS na dveh srednjih šolah, Ravne na Koroškem in Trbovlje. Na slednji je naši razlagi prisluhnil celotni učiteljski zbor. Za predstavnike podjetij smo v organizaciji inštituta Ekvilib izpeljali webinar in se pridružili dogodku LU CILJ s kratko seznantitvijo s SVOS. S predstavitvijo projekta in orodja SVOS smo se pridružili temeljnemu usposabljanju novih svetovalcev središč ISIO. Nagovorili smo tudi udeležence sejma informativa in v organizaciji z Borzo dela izpeljali delavnico o poklicnih interesih za njihove stranke.

Kot podporo lokalnim točkam NTSO smo leta 2022 pripravili prilagoditev programa temeljnega usposabljanja SVOS za samostojno učenje na daljavo. Na ta način je bila udeležba na usposabljanju terminsko bolj prilagojena individualnim potrebam strokovnih delavcev. V maju in juniju 2022 smo izvedli prvo temeljno usposabljanje SVOS v obliki samostojnega učenja. Usposabljanje je končalo 20 strokovnih delavcev. Večina med njimi so bili strokovni delavci iz obstoječih lokalnih točk, ki so si želeli v svoje delo vpeljati inštrument SVOS, tri udeleženke so bile predstavnice bodoče lokalne točke. V skupini je bila tudi udeleženka, ki se je temeljnega usposabljanja SVOS že udeležila in je tokrat znanje osvežila.

3.8. Zagotavljanje kakovosti podatkov

Zagotavljanje kakovosti podatkov je bilo eno od področij, ki smo ga naslavili v okviru usposabljanja strokovnih delavcev. Ukrepi zaradi epidemije so v Sloveniji okrnili delovanje tudi ljudskih univerz (t.j. lokalnih točk SVOS), ki so morale zapreti svoja vrata tudi v letu 2020 in 2021. S tem se je ocenjevanje spretnosti preselilo iz kontroliranega okolja v domače okolje. Iz tega naslova so rezultati nalog SVOS lahko nerealni, saj ni nadzora nad tem, v kolikšni meri odrasli res sami rešujejo (vse) naloge.

3.9. Zagotavljanje varovanja (osebnih) podatkov in etične rabe podatkov

Zaznali smo tveganja glede namena ocenjevanja in uporabe rezultatov, na primer: rezultate SVOS je mogoče zlorabiti za parcialne namene, kot je negativna selekcija na področju zaposlovanja, če se ne bi postavile nacionalne smernice za varnost podatkov in ne bi NTSO poskrbela za izobraževalno etiko. Rezultati SVOS se lahko uporabijo za kratkoročno ukrepanje (npr. vključitev v izobraževanje, prestrukturiranje), ki ne bo dalo pričakovanih rezultatov v razvoju spretnosti, dvigu izobrazbene ravni in izboljšanju položaja posameznika na trgu dela, saj smo ocenili, da bo potencial inštrumenta polno izrabljen, če bo zagotovljeno tudi strokovno svetovanje oziroma celovito načrtovanje izobraževalne in karierne poti.

V letu 2019 je bila izdelana prva verzija izvedbenega elaborata, ki je bil temeljni dokument za kakovostno in zanesljivo implementacijo inštrumenta SVOS v Sloveniji v okviru projekta.

V letu 2020 smo pripravili obsežno analizo tveganj na področju varovanja osebnih podatkov (angl. DPIA: data protection incident analysis) v sodelovanju z zunanjim pravnim strokovnjakom ter izvedli vse potrebne ukrepe za zmanjšanje morebitnih tveganj na lokalnih točkah. Opredelili in pripravili smo tudi potrebne dokumente za lokalne točke s področja varovanja podatkov ter z njimi zagotovili varno in etično zbiranje ter rabo podatkov tako na lokalnih točkah kot tudi na nacionalni ravni.

4. ŠTEVILO AVTORIZACIJSKIH ŠTEVILK, KI SO NA VOLJO ZA DOSTOP DO INŠTRUMENTA SVOS

V projektu smo zagotavljali dostopnost inštrumenta, nakup in dodeljevanje avtorizacijskih števil. Le to je bilo nujno potrebno, če smo hoteli odraslim omogočiti dostop do ocenjevanja spretnosti, vzpostavljati kontrolirana okolja za izvajanje ocenjevanj in dostopati do anonimiziranih podatkov in opravljati analize (kazalniki: 1 vzpostavitev uporabniku prijazne vstopne točke do SVOS; 1 protokol za dostopanje do preizkusov SVOS; 1 brošura SVOS; 17.000 oseb, manj izobraženih, manj usposobljenih, starejših od 45 let vključenih v postopek individualnega ocenjevanja SVOS).

V okviru projekta smo imeli na voljo za prek 17.000 udeležb na ocenjevanju spretnosti, in sicer skladno s cilji projekta 60% udeležb v Vzhodni Sloveniji in 40% udeležb v Zahodni Sloveniji. Odrasli so k oceni spretnosti lahko pristopili brezplačno na lokalnih točkah.

Odrasli so imeli dostop do treh različnih paketov vprašalnika. Prvi (kognitivni) paket je vključeval module besedilne in matematične spretnosti, bralnih komponent ter modul spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih. Drugi (nekognitivni) paket je vključeval module uporabe spretnosti, poklicnih interesov in namer ter osebne blaginje in zdravja. Tretji, združeni paket, je vključeval vse module prvega in drugega paketa.

Po zaključenem javnem naročilu in podpisu pogodbe v avgustu 2019, smo pridobili prvotno zalogo avtorizacijskih števil za omenjene tri vrste paketov. Skladno z dogovorom s ponudnikom smo leta 2020 spremenili strukturo razpoložljive zaloge avtorizacijskih števil, hkrati pa se je spremenila tudi sestava vprašalnikov v nekognitivnem modulu (umik vedenjskih spretnosti). Ravno zaradi sledenega je ponudnik upošteval popust, zaradi česar se je spremenilo tudi število avtorizacijskih števil.

Zaradi nestanovitnih razmer v Sloveniji in oteženega dostopanja do ranljivih ciljnih skupin odraslih je bilo tudi leto 2021 dinamično na področju prilagoditev izvedbenih načrtov za uporabo in uvajanje inštrumenta SVOS. Z namenom povečanja uporabe SVOS in s tem koriščenja vstopnih števil smo se na NTSO trudili razširiti mrežo organizacij, ki promovirajo in uporabljajo SVOS. Nagovorili smo številne organizacije, ki razumejo in se zavedajo pomena krepitve temeljnih kompetenc tako za posameznika kot za družbo. Z nekaterimi smo vzpostavili sodelovanje. Nadalje smo iskali prostor za ustreznejšo sistemsko umestitev inštrumenta SVOS. Z letom 2021 je bila dodana možnost individualnega ocenjevanja spretnosti v predlogu nove ReNPIO in navedena tudi med podpornimi dejavnostmi v LP IO 2022. Za premostitev izgubljene priložnosti obsežnejše rabe SVOS, ki bi ga omogočil nov razpis TPK, smo za MIZŠ pripravili predlog sodelovanja z javno mrežo pri izvajanju ocenjevanj zaključenih skupin odraslih.

Omeniti velja dve okoliščini, ki sta bistveno vplivali na doseganja kazalnikov pri nalogi Implementacija inštrumenta SVOS in realizaciji individualnih ocenjevanja spretnosti. Prva okoliščina je obdobje pandemije in posledice, ki ga je občutilo izobraževanje odraslih v celoti, posebej pa se odražalo v oteženem dostopanju do posameznih ciljnih skupin odraslih prek spletnih oblik izobraževanj. Otežen dostop do ciljnih skupin je ključni razlog, da se individualna ocenjevanja spretnosti niso izpeljala v zelenem številu. Na poziv naročnika NPO smo na ACS že

septembra 2020 pričeli pripravljati posebne ukrepe za povečanje števila ocenjevanj v obdobju pandemije. O sprejetih ukrepih in njihovi učinkovitosti smo vsaka dva meseca poročali naročniku. Bistvenega napredka nismo dosegli, saj model implementacije inštrumenta predvideva izvedbo ocenjevanj v omrežju izobraževanja odraslih, kjer aktivno delujejo vse vključene inštitucije oz. vseh 35¹ lokalnih točk SVOS. Druga okoliščina, ki je oteževala kontinuiteto dela na projektu, pa je fluktuacija kadrov na NTSO. Ker so strokovni delavci delali na projektu po pogodbah za določen čas, se jih je veliko odločilo za prekinitev delovnega razmerja, ker so dobili delo za nedoločen čas. Uvajanje vedno novih strokovnih sodelavcev v delo na projektu pa je zahtevalo čas tako od vodij kot sodelavcev na projektu.

Kljub prizadevanjem, da bi omilili neugodno stanje, ki jih zahtevajo kovid ukrepi, je bila poraba vstopnih številčk ves čas skromna, zato smo v dogovoru z MIZŠ oddali vlogo za spremembo kazalnika na nalogi SVOS.

Prvotno, posodobljeno in trenutno razpoložljivo zalogo avtorizacijskih številčk prikazuje spodnja tabela.

Tabela 1: Razpoložljiva zaloga avtorizacijskih številčk²

OECD portal	Prvotna začetna zaloga (sep. 2019)	Prenovljena zaloga, prikazana brez porabe (sep. 2020)	Razpoložljiva zaloga (na 10. 9. 2022)
Kognitivni paket	10.001	18.716	15.962
Nekognitivni paket	6.066	7.742	5.704
Združeni paket	6.065	636	42
SKUPAJ	22.132	27.094	21.708

Vir: OECD portal, september 2022

¹ 36. organizacija se nam je pridružila 2022.

² Zaloga avtorizacijskih številčk ni enaka uporabljenim avtorizacijskim številkam, saj administrativni portal OECD nima možnosti prikazovanja zgolj aktiviranih avtorizacijskih številčk. Gre za število vseh avtorizacijskih številčk, ki so porabljene ali še na voljo lokalnim točkam v Pisarni SVOS.

5. POROČILO O IZVEDBI OCENJEVANJ

Zavedamo se, da so značilnosti skupine, ki je pristopila k reševanju vprašalnika SVOS in pridobila rezultate, ključne za vsakršno vsebinsko interpretacijo rezultatov. Zato v tem poglavju prikazujemo analizo še posebej z vidika doseganja ciljne strukture individualnih udeležb v ocenjevanju v Vzhodni (60%) in Zahodni (40%) Sloveniji. Beležili smo tudi razpoložljivo število avtorizacijskih številčk ter preverjali izkoriščenost dodeljenih avtorizacijskih številčk. Skupino respondentov analiziramo in jo v nadaljevanju prikazujemo glede na različne poteke ocenjevanja in glede na število prejetih paketov oziroma avtorizacijskih številčk.

Poročilo vključuje tudi pregled števila vzpostavljenih lokalnih točk ter število udeležb na ocenjevanjih v vzhodni in zahodni Sloveniji. Sledi poročilo o izvedenih usposabljanjih in številu vključenih strokovnih delavcev v program usposabljanja.

V nadaljevanju zaključnega poročila pa prikazujemo rezultate ocenjevanja za vsakega od modulov vprašalnika: besedilne in matematične spretnosti, bralne komponente, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih, uporaba spretnosti, poklicni interesi in namere, osebna blaginja in zdravje.

V zaključnem poročilu prikazujemo analizo demografskih in drugih značilnosti, kot so regija, lokalna točka, na kateri je bila pridobljena avtorizacijska številka, spol, starost, izobrazbena struktura, priseljenko ozadje, zaposlitveni položaj, vrsta zaposlitve in pogovorni jezik, glede na posamezne module na podlagi števila respondentov. Analizo za modul spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih navajamo ločeno, saj se pri merjenju te spretnosti uporablja druga merska lestvica, poleg tega so imeli možnost modul rešiti le tisti respondenti, ki so izkazovali boljše besedilne spretnosti (več kot 200 točk). Prav tako za modul bralnih spretnosti, ki so ga pridobili le respondenti, ki so izkazali nižje ravni besedilnih spretnosti (manj kot 250 točk). Module uporaba spretnosti, poklicni interesi in namere ter kakovost življenja pa rešujejo zgolj tisti odrasli, ki so pridobili avtorizacijsko številko za nekognitivni del SVOS.

4.1. Podatki o skupini odraslih, ki je rešila SVOS

Od 5. 9. 2019 do 10. 9. 2022 smo dodelili 3.033 avtorizacijskih številčk za vse tri različne pakete. V spodnji preglednici prikazujemo število aktiviranih in neaktiviranih avtorizacijskih številčk. Glede na število aktiviranih avtorizacijskih številčk in strukturo paketov je skoraj eno tretjino (27%) več odraslih dobilo dostop do kognitivnih modulov, kot jih je dostopilo do nekognitivnih modulov. V nadaljevanju bomo predstavili, kateri moduli so bili najpogostejše rešeni.

Tabela 2: Pregled dodeljenih avtorizacijskih številčk, SVOS 2019-2022

Paketi	Število aktiviranih avtorizacijskih številčk	Število neaktiviranih avtorizacijskih številčk
Kognitivni paket	2023	2624
Nekognitivni paket	1378	

Združeni paket (kognitivni in nekognitivni moduli)	559	
SKUPAJ	3960	2624
ODSTOTEK	60%	40%
SKUPAJ dodeljenih avtorizacijskih števil		6584 ³

Vir: OECD portal, september 2022

V spodnji preglednici prikazujemo število rešenih modulov SVOS in njihov delež po posamezni statistični regiji. Kot kažejo podatki, so respondenti rešili največ modulov na področju besedilnih in matematičnih spretnosti, ki spada v kognitivni del SVOS, sledita pa mu modula poklicni interesi in namere, ki spada v nekognitivni del SVOS, in pa modul spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih, ki ga rešujejo le tisti respondenti, ki dosegajo višje ravni besedilnih spretnosti.

Vsi moduli so bili v večjem deležu rešeni v vzhodni kohezijski regiji, večina tudi v več kot 60%, s čimer dosegamo tudi cilj zagotoviti strukturo individualnih udeležb v ocenjevanju v tem razmerju (torej 60% v vzhodni in 40% v zahodni regiji).

Tabela 3: Pregled izpolnjenih avtorizacijskih števil glede na regijo, SVOS 2022

SVOS moduli	Število rezultatov SVOS v OECD portalu			
	SKUPAJ	Vzhodne lokalne točke	Zahodne lokalne točke	Delež vzhodne regije
Besedilne in matematične spretnosti	2218	1293	925	63,7%
Bralne komponente	369	264	105	71,5%
Spretnosti reševanja problemov v teh. bogatih okoljih	1587	904	683	57,0%
Uporaba spretnosti	1538	1035	503	67,3%
Poklicni interesi in namere	1686	1134	552	67,3%
Osebna blaginja in zdravje	1530	1021	509	66,7%
Vedenjske kompetence	129	66	63	51,2%
SKUPAJ IZPOLNjeni MODULI	3550	2219	1331	62,5%

Vir: OECD portal, september 2022

Analizo poteka ocenjevanja spretnosti lahko opravimo tudi glede na status avtorizacijskih števil. Aplikacija nam omogoča, da neizkoriščene avtorizacijske številke ponovno vrnemo v proces dodeljevanja, s čimer preučujemo tudi dejavnost oziroma odziv odraslih. Izkazalo se je, da je delež odraslih, ki dobijo priložnost oceniti lastne spretnosti, a potem tega ne izkoristijo, precej visok (41%). Precejšen delež odraslih (41%) je trenutno v procesu ocenjevanja in upamo, da bodo ocenjevanje do zaključka našega sodelovanja z ETS tudi dokončali.

Tabela 4: Statusi avtorizacijskih števil, SVOS 2020 in 2021

Status avtorizacijske številke	Število avtorizacijskih števil v Pisarni SVOS, 5.1.2021			
	Vzhod	Zahod	SKUPAJ	Delež
Ocenjevanje v celoti zaključeno	1697	1094	2791	41%

³ Nekatere od teh avtorizacijskih števil so bile že vrnjene v zalogo na OECD administrativni portal, zato se števili o zalogi (Tabela 1) in vsoti vseh dodeljenih avtorizacijskih števil (Tabela 2) ne ujemata.

Ocenjevanje v teku	726	443	1169	17%
Dodeljen žeton	26	8	43	1%
Neuporabljen žeton, neuporabljena številka	1293	1331	2752	41%
SKUPAJ	3742	2876	6755	100%

Vir: OECD portal in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022.

S spodnjo preglednico dopolnjujemo podatek o številu izpolnjenih modulov. Opravljanje modula bralnih spretnosti in modula reševanja problemov v tehnološko bogatem okolju je namreč odvisno od ravni, ki jo posameznik doseže pri besedilnih spretnostih. V preglednici zajemamo število in delež odraslih, ki so pri besedilnih spretnostih dosegli najmanj 200 točk ter pridobili možnost reševanja modula spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih, ter število in delež odraslih, ki so ga dejansko rešili. Podobno poročamo o številu in deležu odraslih, ki so pri besedilnih spretnostih dosegli manj kot 250 točk.

Iz preglednic lahko razberemo, da je dobre tri četrtine odraslih (77,4%) odraslih, ki so dosegli dovoljšne število točk pri besedilnih spretnostih, da so dobili možnost oceniti svoje spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih, ta modul dejansko tudi rešili. Podobno se je pri modulu bralnih kompetent se za možnost ocenitve teh spretnosti odločilo 72,8% odraslih.

Tabela 5: Pridobitev modula reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih ter modula bralnih kompetent ter njuna izkoriščenost, SVOS 2019-2022

	Število rezultatov SVOS				
	SKUPAJ	Vzhodne lokalne točke	Zahodne lokalne točke	Delež v vzhodni regiji	Delež pridobljenih glede na število odraslih z rezultati besedilnih in matematičnih spretnosti
Modul spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih					
Pridobljen izbirni modul spretnosti reševanja problemov v TBO	2050	1117	933	54,5%	
Rešen modul spretnosti reševanja problemov v TBO	1587	856	731	53,9%	77,4%
Modul bralnih kompetent					
Pridobljen modul bralne kompetente	507	332	152	66,7%	
Rešen modul bralne kompetente	369	264	105	68,8%	72,8%

Vir: OECD portal in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022.

4.2. Predstavitev vzpostavljene mreže lokalnih točk

Skozi mrežo lokalnih točk, ki smo jo vzpostavili v letu 2020, smo omogočali dostop do vprašalnika SVOS odraslim po vsej Sloveniji. Lokalne točke smo odprli v obeh regijah, s čimer smo uresničevali

cilj projekta, da 60% ocenjevanj izvedemo v statistični regiji vzhodna Slovenija ter 40% v statistični regiji zahodna Slovenija.

Poleg stalnih lokalnih točk smo sodelovali z različnimi organizacijami po vsej Sloveniji kot tudi s testatorkami. V tabeli prikazujemo podatke za vse tipe lokalnih točk:

Tabela 6: Število lokalnih točk in udeležb ocenjevanja SVOS v Vzhodni in Zahodni regiji, SVOS 2019-2022

	Vzhodna Slovenija		Zahodna Slovenija		Skupaj		Delež v Vzhodni Slo	
	Število lokalnih točk	Število udeležb	Število lokalnih točk	Število udeležb	Število lokalnih točk	Število udeležb	Lokalnih točk	Udeležb
Stalne lokalne točke	22	1980	14	858	36	2838	61,1%	69,8%
Začasne lokalne točke	6	369	8	653	14	1022	41,7%	42,8%

Vir: OECD portal in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022.

Pri stalnih lokalnih točkah smo spremljali tudi število razpoložljivih avtorizacijskih števil ter število ocen spretnosti, ki jih lokalne točke povprečno izvedejo na mesec. Povprečno porabo hkrati z razpoložljivim številom števil prikazujemo v spodnji preglednici ločeno po kohezijski regiji. Povprečna mesečna poraba vseh lokalnih točk od začetka njihove vzpostavitve januarja 2020 je bila v vzhodni kohezijski regiji 105,6 avtorizacijske številke in v zahodni kohezijski regiji 69,4 avtorizacijske številke.

Tabela 7: Razpoložljivo število in poraba avtorizacijskih števil na lokalnih točkah, SVOS 2019-2022

PAKET	VZHODNA SLOVENIJA			ZAHODNA SLOVENIJA		
	Razpoložljivo število AŠ	Porabljeno AŠ	Povprečna mesečna poraba	Razpoložljivo število AŠ	Porabljeno AŠ	Povprečna mesečna poraba
Kognitivni paket	11.230	984	49,2	7.486	743	37,2
Nekognitivni paket	4.645	872	43,6	3.097	408	20,4
Združeni paket	382	255	12,8	254	236	11,8
SKUPAJ	16.256	2.111	105,6	10.838	1.387	69,4

Vir: OECD portal in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022.

4.3. Izvedba usposabljanj

Spodnja preglednica prikazuje število strokovnih delavcev, ki smo jih vključili v usposabljanje od začetka vzpostavitve lokalnih točk. Tako kot število lokalnih točk je tudi število usposobljenih strokovnih delavcev večje v vzhodni kohezijski regiji.

Tabela 8: Število strokovnih delavcev vključenih v usposabljanje

	Vzhodna Slovenija	Zahodna Slovenija	SKUPAJ
--	-------------------	-------------------	--------

Število strokovnih delavcev na LT	78	63	141
Število stalnih lokalnih točk	22	14	36
Število začasnih lokalnih točk	6	8	14

Vir: lasten, september 2022.

4.4. Rezultati besedilnih in matematičnih spretnosti glede na demografske značilnosti

V naslednji preglednici in grafu predstavljamo dosežene povprečne rezultate besedilnih in matematičnih spretnosti SVOS. Zraven smo dopisali tudi rezultate PIAAC.

Povprečna rezultata odraslih, ki so rešili vprašalnik (sem smo šteli tako odrasle, ki so rešili SVOS, kot tudi odrasle, ki so reševali vprašalnik v drugih jezikovnih različicah), se uvrščata na 3. raven spretnosti in sta višja kot v raziskavi PIAAC. Demografske značilnosti skupine odraslih, ki je ocenila svoje spretnosti s SVOS, podrobneje predstavljamo v nadaljevanju.

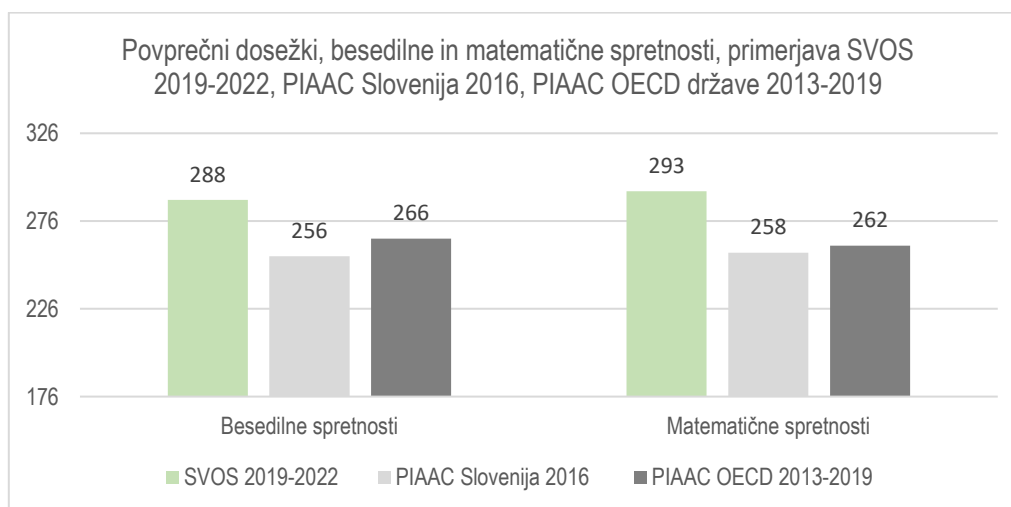
Tabela 9: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti (v točkah), primerjava SVOS 2019-2022, PIAAC Slovenija in države OECD

Prikaz povprečnih dosežkov	SVOS 2019-2022	PIAAC Slovenija 2016	PIAAC OECD 2013-2019
Besedilne spretnosti	288	256	266
Matematične spretnosti	293	258	262

*Vir za PIAAC: OECD. 2019. Skills Matter. Slika 1.1., str.23

** Vir za SVOS: OECD portal, september 2022

Povprečne dosežke prikazujemo tudi v grafu. Glavna os deli dosežke po ravneh spretnosti, začenši s prvo ravno pri 176 točkah. S tem slikovno ponazarjamo razlike med dosežki tudi z njihovim razvrščanjem v posamezno raven spretnosti.

Graf 1: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti (v točkah), primerjava SVOS, PIAAC Slovenija in države OECD

*Vir za PIAAC: OECD. 2019. Skills Matter. Slika 1.1., str.23

** Vir za SVOS: OECD portal, september 2022

4.4.1. Dosežki matematičnih in besedilnih spretnosti glede na regijo, iz katere prihajajo odrasli, ki so ocenili spretnosti s SVOS

Različne dejavnike, ki prispevajo k razvitosti regij opisujejo Domadenik et al. (2016) in ugotavljajo, kako so visoke razvite spretnosti povezane z razvitostjo regij. Že raziskava PIAAC je pokazala, da so spretnosti v različnih regijah v Sloveniji različno razvite.

Regijo v SVOS določa pokrajina, v kateri se nahaja lokalna točka, ki je respondentu dodelila avtorizacijsko številko. Spodnja tabela prikazuje povprečne rezultate besedilnih in matematičnih spretnosti glede na regijo, v kateri so bile pridobljene avtorizacijske številke SVOS.

Kot je razvidno iz preglednice spodaj, so najvišje povprečne rezultate pri besedilnih spretnostih dosegli odrasli iz Obalno-kraške regije (M=310) in Pomurske regije (M=298), najnižje pa iz Koroške (M=265) in Posavske (M=269) regije.

Pri matematičnih spretnostih ponovno prednjačijo odrasli iz Obalno-kraške (M=317) in Osrednjeslovenske regije (M=301). V povprečju najnižje rezultate pri matematičnih spretnostih so dobili odrasli iz Primorsko-notranjske regije (M=263), Koroške (M=274) in Posavske (M=276) regije.

Glede na to, da so odrasli v vseh regijah reševali SVOS prostovoljno, je potrebno interpretacijo o dosežkih iskati tudi v demografskih podatkih, ki pokažejo komu so lokalne točke ponudile reševanje SVOS oz. kdo se je odzval na povabilo k reševanju nalog spretnosti.

Tabela 10: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti po regijah (v točkah), primerjava SVOS, PIAAC Slovenija

Statistična regija	Regija	število VŠ ⁴	delež	Dosežki v točkah			
				SVOS besedilne spretnosti	PIAAC besedilne spretnosti	SVOS matematične spretnosti	PIAAC matematične spretnosti
Vzhodna Slovenija	JV Slovenija	293	14,8%	273,4	249,0	276,0	250
	Koroška	171	8,7%	265,1	239,0	274,4	243
	Podravska	163	8,2%	292,7	246,0	294,1	250
	Pomurska	26	1,3%	297,7	260,0	307,7	260
	Savinjska	176	8,9%	286,6	258,0	292,5	259
	Posavska	54	2,7%	269,2	241,0	276,2	240
	Zasavska	123	6,2%	287,3	221,0	292,8	219
	Primorsko-notranjska ⁵	92	4,7%	270,0		262,6	
Zahodna Slovenija	Gorenjska	170	8,6%	289,3	261,0	292,6	262
	Goriška	88	4,5%	275,8	246,0	291,5	248
	Notranjsko-kraška ⁶				248		251
	Obalno-kraška	38	1,9%	310,3	270,0	316,8	269

⁴ Število vstopnih/avtorizacijskih števil – to je podatek o tem, koliko je rešenih KOG in ZDR paketov v tisti regiji.

⁵ Zaradi spremenjenih poimenovanj in določitve regij ne moremo prikazati primerjave s podatki PIAAC.

⁶ Glej opombo 2.

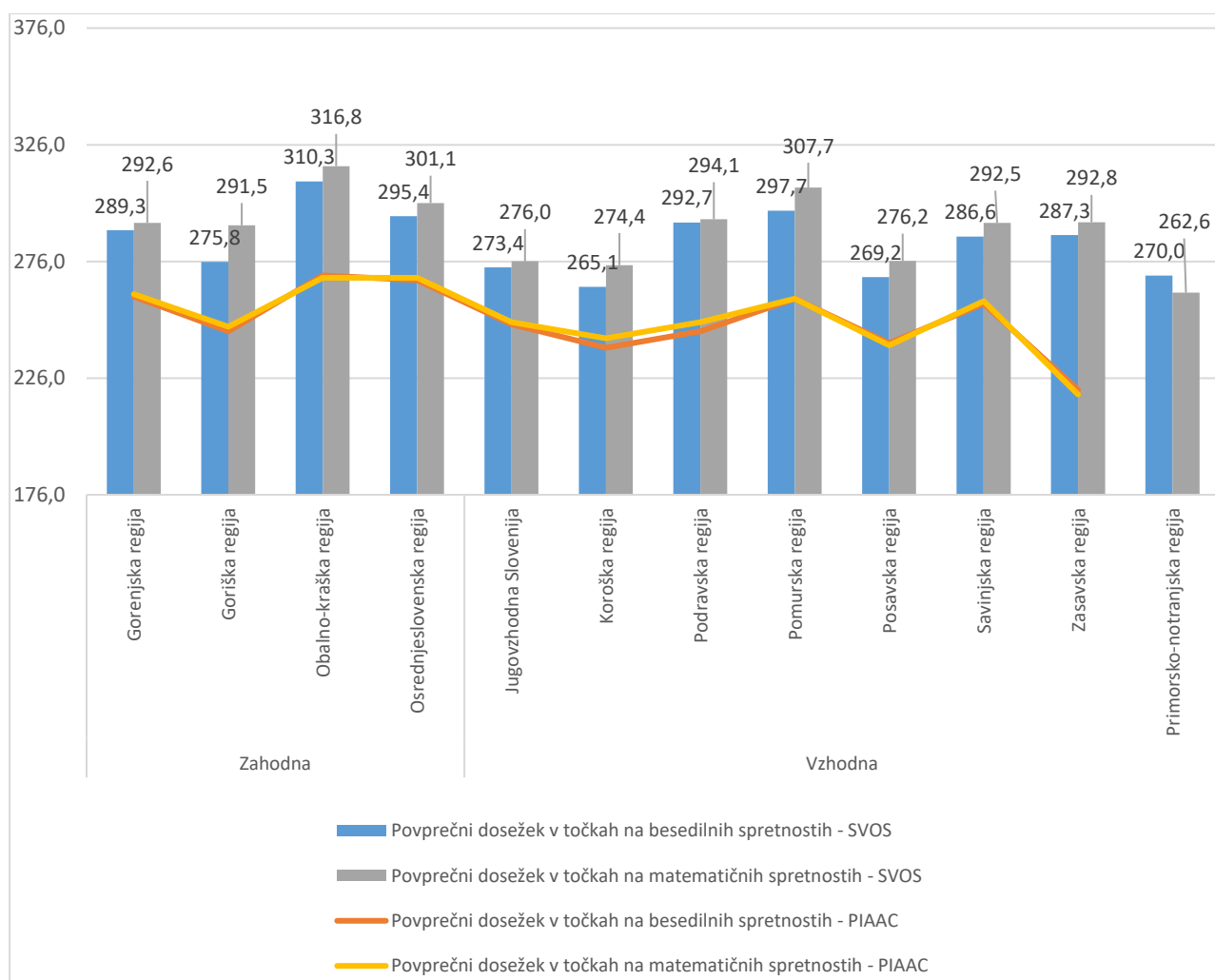
	Osrednjeslovenska	581	29,4%	295,4	268,0	301,1	269
--	--------------------------	-----	-------	-------	-------	-------	-----

*Vir za delež odraslih v populaciji: Berzelak, N, Vehovar, V. 2016. Zagotavljanje reprezentativnosti vzorca raziskave PIAAC. V Javrh, P, ur. Poročilo o raziskavi Spretnosti odraslih PIAAC 2016. Metodologija, izvedba in kakovost raziskave, str. 69.

**Vir za SVOS: OECD portal in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022.

Podatke za regije, za katere imamo podatke in jih lahko primerjamo, predstavljamo še grafično. Glavna os deli dosežke po ravneh spretnosti in se začne s prvo ravno pri 176 točkah. S tem je tudi slikovno ustvarjena lestvica ravni besedilnih oziroma matematičnih spretnosti.

Visoka odstopanja rezultatov odraslih na posamezni spretnosti kažejo, da so reševali SVOS odrasli, ki odstopajo od povprečja regije in so tako težko primerljivi s PIAAC rezultati (npr. Zasavska in Oblano-kraška regija), čeprav nam to sestava obeh vprašalnikov omogoča.

Graf 2: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti po regijah (v točkah), primerjava SVOS 2019-2022, PIAAC Slovenija

*Vir za delež odraslih v populaciji: Berzelak, N, Vehovar, V. 2016. Zagotavljanje reprezentativnosti vzorca raziskave PIAAC. V Javrh, P, ur. Poročilo o raziskavi Spretnosti odraslih PIAAC 2016. Metodologija, izvedba in kakovost raziskave, str. 69.

**Vir za SVOS: OECD portal in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022.

4.4.2. Rezultati matematičnih in besedilnih spretnosti glede na starost

V vprašalniku SVOS odrasli navedejo starost s številko od 0 do 99. V letnem poročilu prikazujemo ključne starostne skupine ter ključne rezultate prikazali tako grafično kot tudi tabelarično.

Raziskava PIAAC je pokazala, da ima starost pomemben vpliv na rezultate pri matematičnih in besedilnih spretnostih. Kljub temu, da spretnosti s starostjo v večini držav usihajo, je potek usihanja različen. Rezultati kažejo, da v Sloveniji spretnosti s starostjo usihajo hitreje kot v ostalih državah. Ne glede na dejstvo, da smo z leti bolj izpostavljeni usihanju spretnosti, pa lahko nanj vplivamo z ohranjanjem, razvijanjem in uporabo svojih spretnosti.

Iz preglednice in grafa je razvidno, da pri povprečnih besedilnih spretnostih, merjenih s SVOS, so v prednosti odrasli med 25. in 34. letom starosti, pri povprečnih rezultatih matematičnih spretnosti pa odrasli med 35. in 44. letom starosti. Vse delovno aktivne starostne skupine so pri obeh merjenih spretnostih na 3. ravni. Zanimivo je, da pri matematičnih spretnostih kaže skupina manjša nihanja, občutnejši upad je šele pri skupini 65+, pri besedilnih pa se pri skupini nad 55 let krivulja obrne navzdol. Pri tem naj omenimo, da največji delež v skupini odraslih, ki je rešila SVOS, zastopajo odrasli med 35. in 44. letom starosti (25,3%), sledita ji starostni skupini odrasli med 16. in 24. letom (21,4%) in odrasli med 25. in 34. letom (18,3%).

Tabela 11: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti glede na starostno skupino (v točkah), primerjava SVOS, PIAAC Slovenija, OECD

Povprečni dosežki v točkah	Starost udeležencev							Skupno povprečje
	0-15 let	16-24 let	25-34 let	35-44 let	45-54 let	55-64 let	Več kot 65 let	
SVOS besedilne spretnosti	241,0	283,3	300,0	297,1	288,8	275,4	262,5	288,2
PIAAC Slovenija 2016: besedilne spretnosti		273	269	263	249	235		256
PIAAC OECD 2013-2019: besedilne spretnosti		274	277	271	261	248		266
SVOS matematične spretnosti	247,8	279,3	297,4	301,0	301,1	294,3	279,5	292,9
PIAAC Slovenija 2016: matematične spretnosti		273	273	267	249	233		258
PIAAC OECD 2013 -2019: matematične spretnosti		266	272	268	258	245		262
SVOS delež odraslih⁷	1,9%	21,4%	18,3%	25,3%	18,0%	9,5%	5,5%	
Slovenija 2021: delež prebivalstva	16,0%	8,5%	11,7%	14,8%	14,3%	14,0%	20,7%	

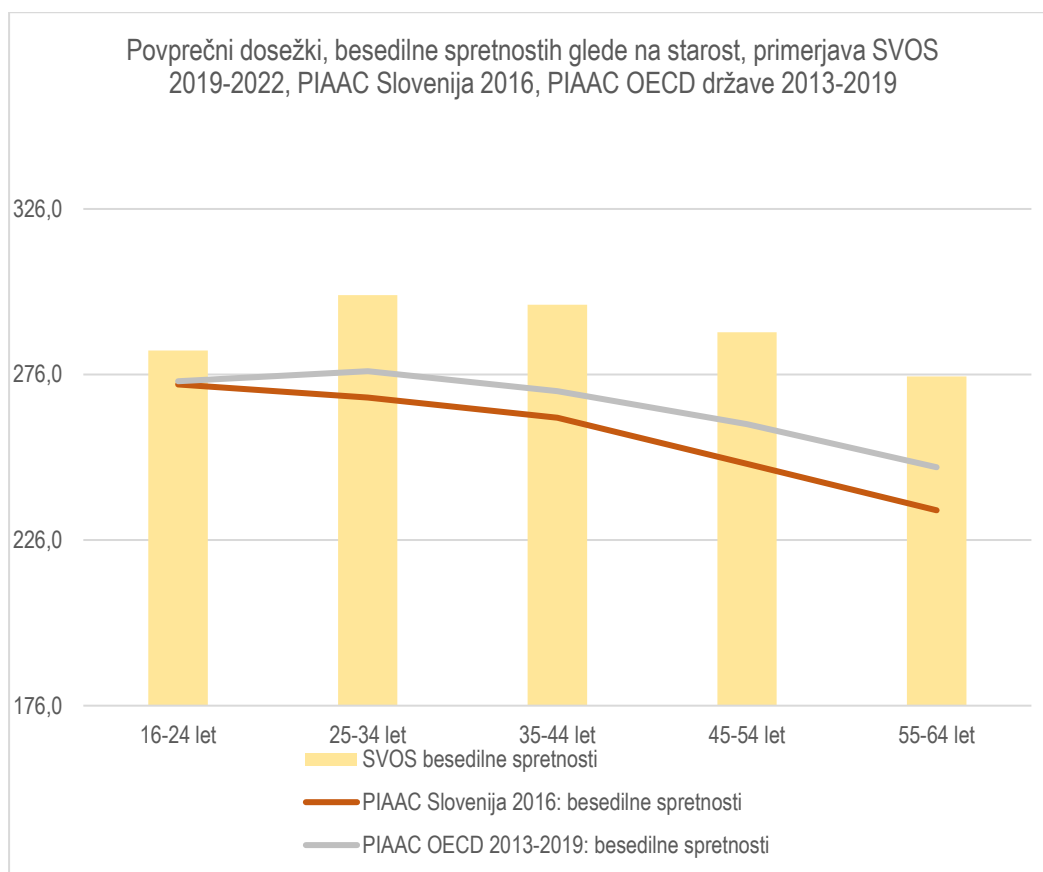
*Vir za PIAAC: OECD. 2019. Skills Matter. Slika 3.7, str.75 ter Aneks, tabela A3.5

**Vir za SVOS: OECD portal in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022

*** Vir za populacijo: SURS, januar 2022

V spodnjih grafih prikazujemo povprečne dosežke respondentov glede na njihovo starost in posamezno raven spretnosti. Graf se začne s 176 točkami, kar je prva raven besedilnih oziroma matematičnih spretnosti.

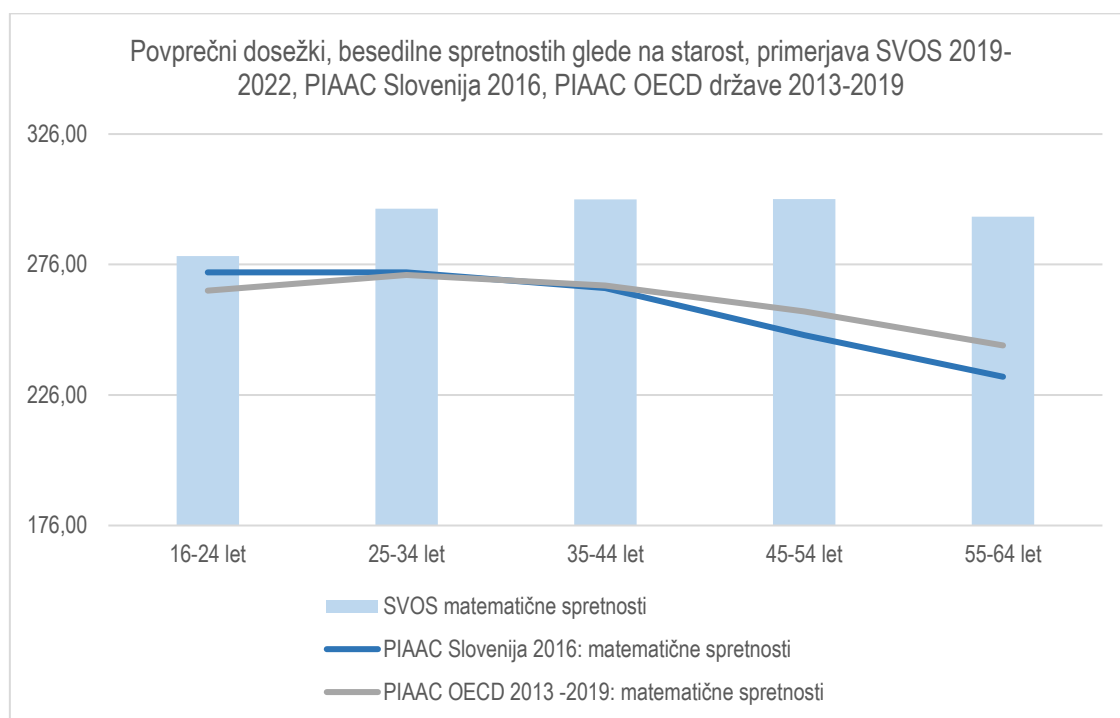
⁷ Primerjava s strukturo prebivalstva glede na starost s skupino odraslih, ki so reševali SVOS, kaže, da je največji delež prebivalstva starejši od 65 let (20,7%), SVOS pa so v največji meri rešili odrasli, stari med 16 in 24 let (32,7%), ki pa v populaciji po številu zasedajo najmanjši delež prebivalstva (8,5%). Starejših od 65 let je v skupini, ki je reševala SVOS, zgolj 2%.

Graf 3: Povprečni rezultati odraslih na besedilnih spretnostih glede na starost, SVOS 2019-2022

*Vir za PIAAC: OECD. 2019. Skills Matter. Slika 3.7, str.75 ter Aneks, tabela A3.5

**Vir za SVOS: OECD portal in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022.

Graf 4: Povprečni rezultati odraslih na matematičnih spretnostih glede na starost, SVOS 2019-2022

*Vir za PIAAC: OECD. 2019. Skills Matter. Slika 3.7, str.75 ter Aneks, tabela A3.5

**Vir za SVOS: OECD portal, januar 2022, aplikacija Pisarna SVOS, januar 2022.

4.4.3. Rezultati matematičnih in besedilnih spretnosti glede na spol

V rezultatih besedilnih in matematičnih spretnosti ne pričakujemo velikih razlik glede na spol. Raziskava PIAAC je namreč pokazala, da so razlike v dosežkih in pri uporabi besedilnih in matematičnih spretnosti glede na spol večinoma majhne, nekatere od teh pa je mogoče pojasniti tudi z drugimi spremenljivkami, kot je na primer zaposlitveni status.

Ne glede na to prikazujemo povprečne rezultate besedilnih in matematičnih spretnosti glede na spol tabelarično. Povprečni rezultati žensk pri obeh spretnostih so nekoliko višji kot pri moških (13,1 točke pri besedilnih spretnostih in 7,7 točke pri matematičnih spretnostih). Za boljše razumevanje skupine, ki je reševala besedilne in matematične spretnosti, dodajamo tudi podatek o deležu, ki ga posamezni spol predstavlja v skupini. Kot je razvidno, je sodelovalo in do konca ocenilo svoje spretnosti s SVOS bistveno več žensk kot pa moških.

Tabela 12: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti glede na spol (v točkah), primerjava SVOS 2019-2022, PIAAC Slovenija, PIAAC države OECD

Povprečni dosežki v točkah	Moški	Ženske
SVOS besedilne spretnosti	279,1	292,2
PIAAC Slovenija 2016: besedilne spretnosti	255	258
PIAAC OECD 2013-2019: besedilne spretnosti	267	265
SVOS matematične spretnosti	287,6	295,3
PIAAC Slovenija 2016: matematične spretnosti	260	255
PIAAC OECD 2013-2019: matematične spretnosti	268	256
SVOS delež odraslih	30,70%	69,30%
Slovenija 2022: delež prebivalstva	50,2%	49,8%

*Vir za PIAAC: OECD. 2019. Skills Matter. Aneks, tabela A3.8

**Vir za SVOS: OECD portal, januar 2022, aplikacija Pisarna SVOS, januar 2022.

*** Vir za populacijo: SURS, september 2022 za 2022 Q2

4.4.4. Rezultati matematičnih in besedilnih spretnosti glede na izobrazbo

Rezultati PIAAC kažejo, da višje izobraženi povprečno dosegajo boljše dosežke pri besedilnih in matematičnih spretnostih v vseh državah OECD, tudi v Sloveniji.

Izobrazbene ravni so v raziskavi PIAAC zajete nekoliko drugače kot v spletnem vprašalniku SVOS. Mednarodna raziskava PIAAC je vključevala tri izobrazbene ravni: manj kot srednješolska, srednješolska in terciarna, ki pa smo jih v Sloveniji razširili na dodatne ravni.

Spodnja tabela prikazuje povprečne rezultate glede na doseženo raven izobrazbe. Iz nje lahko razberemo, da povprečni rezultati pri spretnostih z izobrazbo imajo pričakovani trend rasti pri obeh spretnostih. Med respondenti, ki so rešili SVOS, je dobra tretjina (37,5%) takih, ki imajo univerzitetno izobrazbo, sledijo odrasli z višješolsko izobrazbo (28,4%) in tisti z osnovnošolsko izobrazbo (12,7%). Odrasli ostalih izobrazbenih struktur pa so zastopani v manjših deležih (posamezni deleži so manjši od 10%).

Tabela 13: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti glede na izobrazbo (v točkah) primerjava SVOS, PIAAC Slovenija, PIAAC države OECD

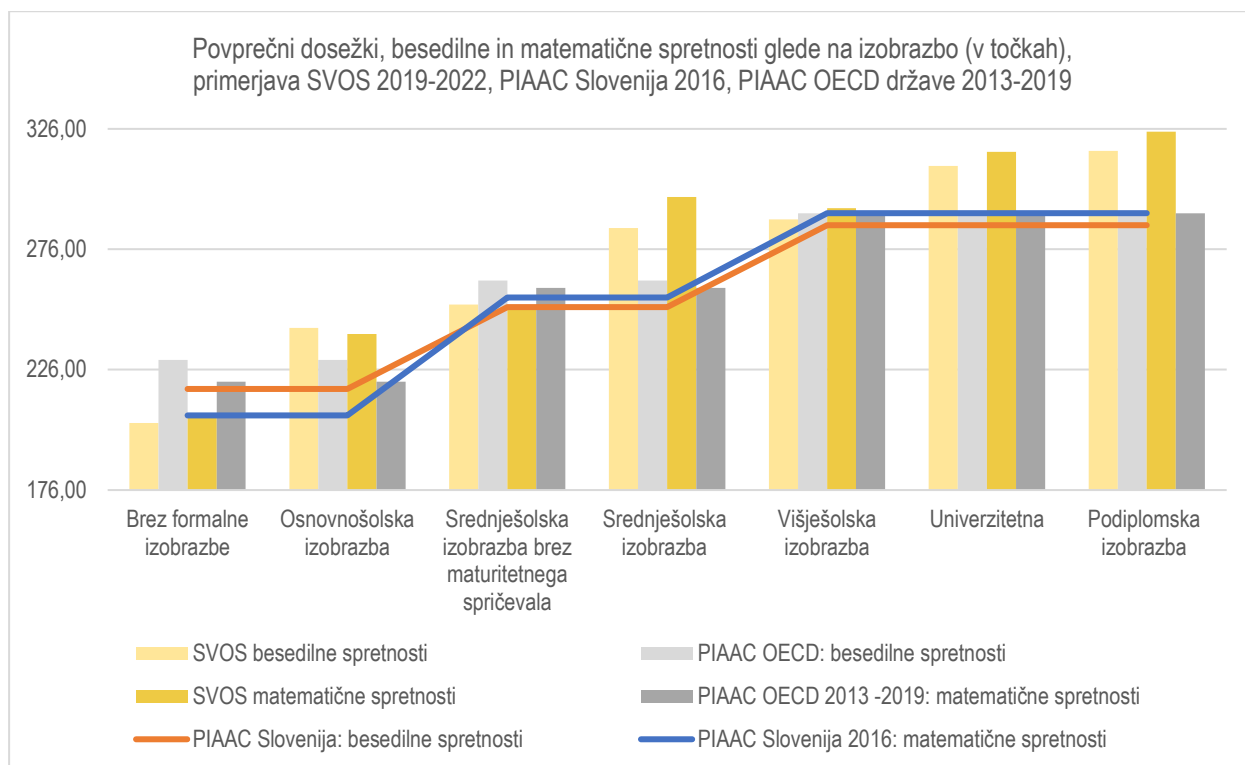
Povprečni dosežki v točkah	Manj kot srednješolska		Srednješolska		Terciarna		
	Brez formalne izobrazbe	OŠ izobrazba	brez mature	z maturo	VŠ izobr.	Univerzitetna	Podiplomska
SVOS besedilne spretnosti	203,8	243,1	253,1	284,8	288,4	310,6	316,8
PIAAC Slovenija: besedilne spret.	218		252		286		
PIAAC OECD: besedilne spret.	230		263		291		
SVOS matematične spretnosti	207,6	240,8	252,8	297,7	293,1	316,5	324,8
PIAAC Slovenija: matematične spret.	207		256		291		
PIAAC OECD: matematične spret.	221		260		291		
SVOS delež odraslih	1,7%	12,7%	7,4%	8,3%	28,4%	37,5%	4,1%
Slovenija 2021: delež prebivalstva (od 16 let dalje)	2,4%	16,7%	19,1%	25,5%	9,7%	9,2%	1,8%

*Vir za PIAAC: OECD. 2019. Skills Matter. Aneks, tabela A3.2

**Vir za SVOS: OECD portal in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022.

*** Vir za populacijo: SURS, julij 2021

Povprečne rezultate obeh spretnosti za skupino odraslih, ki so reševali SVOS, kot tistih, vključenih v slovensko raziskavo PIAAC, prikazujemo še v grafu. Glavna os deli dosežke po ravneh spretnosti, začenši s prvo ravno pri 176 točkah.

Graf 5: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti glede na izobrazbo (v točkah) primerjava SVOS, PIAAC Slovenija, OECD

*Vir za PIAAC: OECD. 2019. Skills Matter. Aneks, tabela A3.2

**Vir za SVOS: OECD portal in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022.

Graf prikazuje primerjavo rezultatov SVOS s PIAAC. Opozarjamo, da skupina ni reprezentativni vzorec kot je bil PIAAC, zato so primerjave zgolj informativne narave.

4.4.5. Rezultati matematičnih in besedilnih spretnosti glede na priseljsko ozadje

V vprašalniku SVOS postavljamo respondentom tudi vprašanje "Ste se rodili v Sloveniji?", na katerega je mogoče odgovoriti z DA ali NE. Odrasli, ki odgovorijo z DA, odgovarjajo tudi na vprašanje: "Katerega leta ste prvič prišli živeti v Slovenijo?" Izberejo lahko naslednje možne odgovore: Pred letom 1970, med leti 1971–2013 (izberejo posamezno leto) ali po letu 2013. V raziskavi PIAAC smo status priseljencea določili s starostjo, pri kateri je anketiranec imigriral, in državo rojstva staršev (Bider, Lenič, str. 26).

Pričakujemo lahko, da bodo višje spretnosti dokazali rojeni v Sloveniji kot tisti, ki so rojeni izven nje. Kot je pokazala raziskava PIAAC, to velja za večino držav OECD, tudi Slovenijo. Čeprav so razlike med državami velike, za večino držav, med drugim tudi za Slovenijo, velja, da so dosežki odraslih s priseljskim ozadjem, ki bivajo v državi manj kot pet let nekoliko slabši od tistih, ki bivajo v državi več kot pet let.

Zaskrbljujoče je, da so odrasli s priseljskim ozadjem v Sloveniji po rezultatih spretnosti v raziskavi PIAAC med najslabšimi, pri dosežkih besedilnih spretnosti pa celo najnižji med odraslimi v državah OECD, ki so sodelovale v raziskavi (OECD, 2016, str. 84).

Spodnja tabela prikazuje povprečne rezultate besedilnih in matematičnih spretnosti glede na priseljsko ozadje.

Podatki so prikazani za udeležence ocenjevanja spretnosti, ki so izbrali kognitivni ali združeni paket v slovenski verziji (torej SVOS). Kognitivni modul je prejelo v reševanje 3.860 odraslih, 2.218 jih je dobilo rezultate za kognitivni modul. Med njimi je 245 takšnih, ki so označili, da so se rodili izven Slovenije. Od teh je 130 navedlo letnico prihoda v Slovenijo med letoma 1972 in 2013, 110 ni navedlo letnice in 5 jih je označilo, da so v Slovenijo prišli po letu 2013. Iz podatkov lahko razberemo, da so spretnosti priseljencev v povprečju nižje od povprečnih ravni spretnosti v celotni skupini, vendar je za nadaljnja sklepanja potrebno poudariti, da je teh respondentov v skupini malo.

Tabela 14: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti glede na priseljsko ozadje (v točkah), primerjava SVOS, PIAAC Slovenija, OECD

Povprečni dosežki v točkah	Rojen v državi	Rojen izven države SKUPAJ
SVOS besedilne spretnosti	291,6	260
PIAAC Slovenija 2016: besedilne spretnosti	260	232
PIAAC OECD 2013-2019: besedilne spretnosti	271	247
SVOS matematične spretnosti	296,8	260,9
SVOS število udeležencev	1973	245
Odstotek	88,9%	11,1%

*Vir za PIAAC: OECD. 2016. Skills Matter, graf 3.13, str. 85.

**Vir za SVOS: OECD portal, september 2022

4.4.6. Rezultati matematičnih in besedilnih spretnosti glede na status zaposlitve

Podatki potrjujejo, da status zaposlitve pomembno vpliva na dosežke pri oceni spretnosti. Glede na status zaposlitve v povprečju v OECD državah (tudi v Sloveniji) najvišje rezultate pri besedilnih spretnosti dosegajo zaposleni, sledijo nezaposleni in tisti, ki niso del delovne sile (OECD, 2016, graf 5.1, Javrh et al., 2017a, str. 23). Zaposleni torej praviloma dosegajo boljši rezultat, poleg tega pa višje ravni spretnosti tudi izboljšujejo njihove zaposlitvene možnosti.

Vprašalnik SVOS respondente deli na šest različnih možnih zaposlitvenih statusov, medtem ko rezultati PIAAC prikazujejo večinoma le tri različne statuse zaposlitve, kot je navedeno tudi v preglednici. V njej prikazujemo povprečne rezultate besedilnih in matematičnih spretnosti glede na status zaposlitve, ki so prikazani tudi v grafu.

Najvišji povprečni rezultat na besedilnih (M=301,8) in matematičnih spretnostih (M=308,7) so dosegli odrasli, ki so opredelili svoj status kot polno zaposleni, nekoliko nižji rezultat so v povprečju dosegli tudi zaposleni za delni delovni čas (289,5 točk pri besedilnih in 299,2 točk pri matematičnih spretnostih). Vsi našteti dosežki so na 3. ravni spretnosti. Zaposlenih ali zaposlenih

za določen čas je v skupini dobra polovica udeleženi (46,8% polno zaposlenih in 4,6% zaposlenih za določen čas).

Tabela 15: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti glede na status zaposlitve (v točkah), primerjava SVOS 2019-2022, PIAAC Slovenija, OECD

Povprečni dosežki v točkah	polno zaposlen	zaposlen za delni delovni čas	nezaposlen	nezaposlen in ne išče dela	študentska praksa (vajenec, pripravnik)	drugo
SVOS besedilne spretnosti	301,8	289,5	268,8	283,9	270,0	265,7
SVOS matematične spretnosti	308,7	299,2	269,5	286,3	268,7	274,8
	Zaposlen		Nezaposlen	Izven delovne sile		
PIAAC Slovenija 2016: besedilne spretnosti	261		256	249		
PIAAC OECD 2013-2019: besedilne spretnosti	272		262	256		
SVOS delež odraslih	46,8%	4,6%	22,7%	20,7%	0,7%	5,0%
Delež v populaciji 2021	40,7%		2,2%	41%	/	/

*Vir podatkov za PIAAC: OECD. 2016. Skills Matter, graf 5.1, str.121

**Vir podatkov za SVOS: OECD portal, september 2022

***Vir SURS za leto 2021_Q3

4.4.7. Rezultati matematičnih in besedilnih spretnosti glede na vrsto zaposlitve

Vrsta poklica je eden izmed pomembnejših dejavnikov uporabe spretnosti, večja uporaba spretnosti pa je tesno povezana z višjimi ravni spretnosti nasploh. Vrsta poklica torej lahko pomembno določa raven spretnosti.

SVOS vključuje podatek o trenutnem oziroma pričakovanem poklicu (za brezposelne), ki je določen z ISCO-08 štirimestno kodo. Seznam poklicev je dolg in omogoča analizo rezultatov glede na različne podskupine poklicev, ki so določene z eno, dve ali trimestnimi kodami.

Odrasli izberejo ISCO štirimestno kodo, na podlagi katere se določi tudi splošna kategorija ISCO-08 za določen poklic.

Iz spodnje preglednice je razvidno, da se struktura respondentov, ki so rešili SVOS, glede na vrsto poklica pri določenih poklicih dokaj dobro ujema z njihovimi deleži v splošni populaciji. Tako se je med udeleženci 31,1% opredelilo za strokovnjake, sledijo tehniki in drugi strokovni sodelavci (12,2%) ter zaposleni v storitvenem sektorju in prodajalci (9,6%). Ena petina respondentov ni podalo odgovora.

Tabela 16: Število in delež odraslih glede na glavne kategorije poklicev, SVOS 2019-2022

Kategorije poklicev	Povprečni dosežki v točkah - SVOS	Povprečni dosežki v točkah - SVOS	Število respondentov v	Delež respondentov v skupini odraslih, ki je rešila SVOS	Delež v populaciji delovno aktivnih
---------------------	-----------------------------------	-----------------------------------	------------------------	--	-------------------------------------

	besedilne spretnosti	matematičn e spretnosti			
Kmetovalci/kmetovalke, gozdarji/gozdarke, ribiči/ribičke, lovci/lovke	253,3	260,4	24	1,1%	3,3%
Poklici za preprosta dela	226,3	224,1	191	8,6%	9,1%
Poklici za storitve, prodajalci/prodajalke	280,4	279,4	214	9,6%	13,2%
Strokovnjaki/strokovnjakinje	310,5	316,8	690	31,1%	26,2%
Tehniki in drugi strokovni sodelavci/tehnice in druge strokovne sodelavke	292,4	300,2	270	12,2%	15,6%
Upravljalci/upravljalke strojev in naprav, industrijski izdelovalci/industrijske izdelovalke in sestavljavci/sestavljavke	249,8	258,2	84	3,8%	8,2%
Uradniki, uradnice	297,9	305,4	167	7,5%	7,0%
Vojaški poklici	/	/	8	0,4%	0,6%
Zakonodajalci/zakonodajalke , visoki uradniki/visoke uradnice, menedžerji/menedžerke	306,4	318,4	64	2,9%	4,1%
Obrtniki	275,8	284,9	46	2,1%	/
ni odgovora	283,9	286,3	460	20,7%	/
Skupna vsota			2218	100,0%	87,3%

*Vir podatkov za SVOS: OECD portal, september 2022

** Vir podatkov SURS za leto 2021_Q3

4.4.8. Delež odraslih glede na čas reševanja

Reševanje vprašalnika SVOS nima omejenega časa reševanja, prav tako z njim ne merimo dejanskega časa reševanja, lahko pa te podatke pridobimo na podlagi datuma in ure začetka in zaključka reševanja vprašalnika. Iz omenjenih podatkov zato lahko primerjamo rezultate respondentov in ugotovljamo, ali so ocenjevanje besedilnih in matematičnih spretnosti, bralnih komponent ter spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih zaključili v priporočenem času.

Podatki niso najbolj zanesljivi, saj vprašalnik omogoča, da ga rešujemo po manjših sklopih, med katerimi si lahko kadarkoli vzamemo odmor. Tako za odrasle, ki so sledili priporočilu, da si za ocenjevanje vzamejo čas, kot tudi za odrasle, ki so reševali SVOS v skupini pod vodstvom mentorjev in je tako lahko potekalo reševanje tudi več dni, ne moremo o hitrosti reševanja ničesar trditi. V takšnih primerih nam namreč podatki o začetnem in končnem datumu in uri ne omogočajo vpogleda v njihovo dejansko hitrost reševanja.

Pri tem tudi nimamo dovolj podatkov, da bi ločili med tistimi, ki so reševali strnjeno, a niso dokončali v predvidenem času, in tistimi, ki zgolj niso rešili nalog v enem kosu. Kot že omenjeno, težko trdimo, da tisti, ki ne rešijo nalog v enem kosu, ne rešijo nalog v priporočenem času. Za ta odgovor bi rabili podatek o dolžini obdobja prekinitev reševanja.

Podatki kažejo, da je največ odraslih, ki so preverili svoje bralne spretnosti, opravilo ocenjevanje v enem kosu in v priporočenem času (92,6%), modul spretnosti reševanja problemov v

tehnološko bogatih okoljih je 64,3% odraslih zaključilo v priporočenem času. Modul besedilnih in matematičnih spretnosti pa je v priporočenem času rešila le slaba polovica (47,3%) sodelujočih.

Tabela 17: Struktura respondentov glede na čas reševanja, SVOS 2019-2022

Končan modul	Modul besedilne in matematične spretnosti		Modul spretnosti reševanja problemov v tehn. bogatih okoljih		Modul bralnih komponent	
	Priporočen čas (do 60 min)	Podaljšan čas (med 60 in 90 min)	Priporočen čas (30 min)	Podaljšan čas (med 30 in 45 min)	Priporočen čas (30 min)	Podaljšan čas (med 30 in 45 min)
Število odraslih	220	182	250	151	129	10
Delež odraslih glede na udeležene, ki so reševali posamezni modul	25,0%	20,7%	39,7%	24,0%	92,2%	7,0%

Vir: OECD portal in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022.

4.5. Rezultati spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih

V tem delu predstavljamo rezultate uspešnosti reševanja modula spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih. Ta je na voljo le respondentom, ki pri besedilnih spretnostih dosegli več kot 200 točk.

V preglednici predstavljamo povprečne dosežke spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih s SVOS in jih primerjamo z rezultati raziskave PIAAC, ki so pri udeležencih SVOS zaradi njihovih demografskih značilnosti v povprečju višji kot so dosegli odrasli, ki so sodelovali v raziskavi PIAAC. Lahko pa trdimo, da je povprečni rezultat skupine, ki je reševala SVOS 2019-2022 na meji med 1. in 2. ravno spretnosti.

Tabela 18: Povprečni dosežki, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (v točkah), primerjava SVOS 2019-2022, PIAAC Slovenija

Povprečni dosežki v točkah	SVOS	PIAAC Slovenija 2016
SVOS reševanje problemov v tehn. bogatih okoljih	290,2	268

*Vir za PIAAC: OECD. 2016

**Vir za SVOS: OECD portal in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022.

V spodnjih preglednicah in grafih prikazujemo še rezultate po demografskih značilnostih skupine, in sicer glede na regijo, iz katere prihajajo, glede na starost in izobrazbo.

Tako število odraslih, ki so rešili ta modul v posameznih regijah (od 22 v Pomurski regiji do 431 v Osrednjeslovenski regiji), kot tudi njihovi povprečni rezultati so precej raznoliki. Najvišje povprečne rezultate so dosegli odrasli v Obalno-kraški regiji (M=305,6; 27 respondentov), sledita

ji Osrednjeslovenske (M=297,1; 431 respondentov) in Pomurska regija (M=294,1; 22 respondentov). V povprečju najslabše rezultate pri reševanju modula reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih so dosegli odrasli iz Koroške (M=267,4; 111 respondentov) in Primorsko-notranjske regije (M=267,7; 70 respondentov) – podobno kot pri besedilnih in matematičnih spretnostih.

Tabela 19: Povprečni dosežki, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (v točkah) glede na regijo, iz katere prihajajo, SVOS 2019-2022

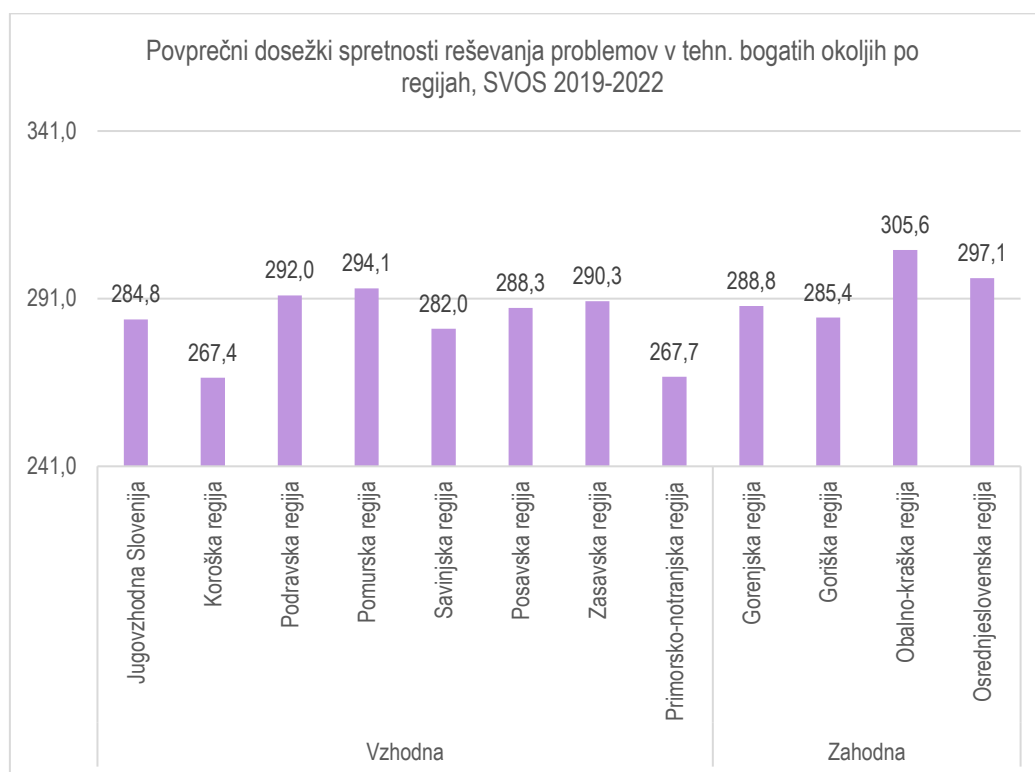
Statistična regija	Regija	število odraslih	SVOS spretnosti reševanja problemov v tehn. bogatih okoljih, povprečni dosežki v točkah
Vzhodna Slovenija	JV Slovenija	201	284,8
	Koroška	111	267,4
	Podravska	110	292,0
	Pomurska	22	294,1
	Savinjska	120	282,0
	Posavska	29	288,3
	Zasavska	73	290,3
	Primorsko-notranjska	70	267,7
	neopredeljeno ⁸	120	306,5
Zahodna Slovenija	Gorenjska	131	288,8
	Goriška	56	285,4
	Obalno-kraška	27	305,6
	Osrednjeslovenska	431	297,1
	neopredeljeno ⁹	86	303,3

Vir: OECD portal, januar 2022, in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022

Povprečne dosežke za spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih glede na regijo prikazujemo tudi v grafu spodaj. Glavna os deli dosežke po ravneh spretnosti na tri ravni. Prva raven se začne pri 241 točkah.

⁸ Nekaj aktivacijskih števil je bilo v okviru NTSO razdeljenih odraslim, ki spadajo v vzhodno statistično regijo. Ker jih ne moremo opredeliti bolj podrobno v posamezno regijo, jih prikazujemo v preglednici pod nazivom neopredeljeno.

⁹ Nekaj aktivacijskih števil je bilo v okviru NTSO razdeljenih odraslim, ki spadajo v zahodno statistično regijo. Ker jih ne moremo opredeliti bolj podrobno v posamezno regijo, jih prikazujemo v preglednici pod nazivom neopredeljeno.

Graf 6: Povprečni dosežki, spretnosti reševanja problemov v tehn. bogatih okoljih (v točkah) glede na regijo, iz katere prihajajo, SVOS 2019-2022

Vir: OECD portal in, in aplikacija Pisarna SVOS, september 2022

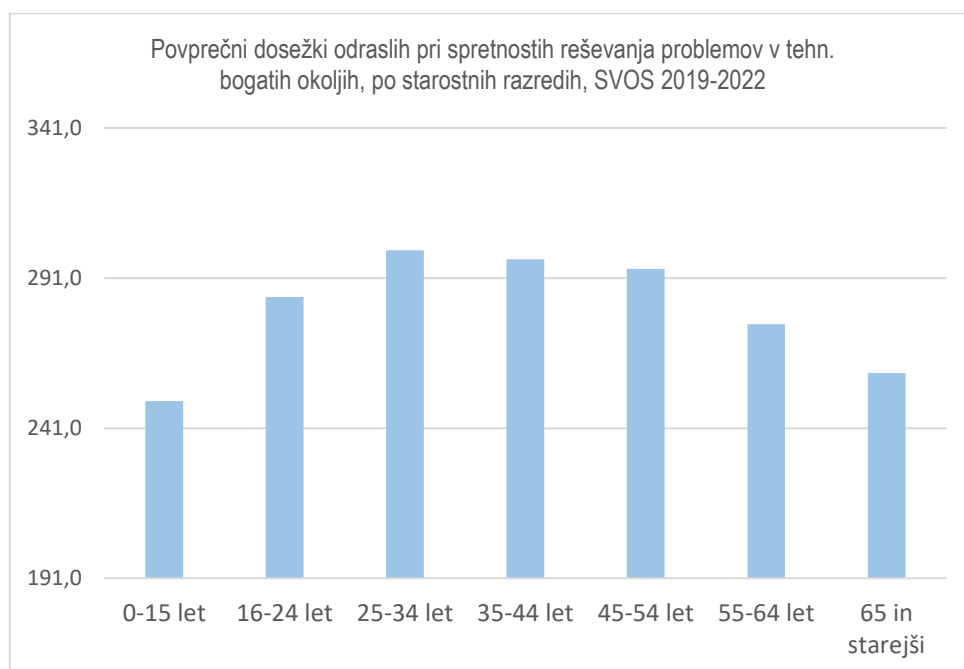
V poročilu predstavljamo tudi podatke o povprečnih rezultatih na omenjenem modulu glede na starost udeležencev. V povprečju najvišje rezultate dosegajo udeleženci, stari med 25 in 35 let ($M=300,3$), ki jim sledijo nekoliko starejši udeleženci, stari med 36 in 44 let ($M=297,2$), in tisti, stari 45 in 54 let ($M=294,1$). Te tri skupine se s povprečnimi rezultati uvrščajo v 2. Raven spretnosti. Najnižje rezultate je pričakovano zabeležila skupina otrok do 16 let in starejših od 65 let ($M=250$ oziroma $M=259,4$). Za definiranje skupine smo v preglednico poleg povprečnih dosežkov dodali tudi število respondentov.

Tabela 20: Povprečni dosežki spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (v točkah) glede na starost udeležencev, SVOS 2019-2022

STAROST	0-15 let	16-24 let	25-35 let	36-44 let	45-54 let	55-64 let	Več kot 65 let
SVOS spretnosti reševanja problemov v tehn. bogatih okoljih, povpr. dosežki v točkah	250,0	284,7	300,3	297,2	294,1	275,7	259,4
SVOS število udeležencev	19	329	328	409	279	138	85

Vir: OECD portal, september 2022.

Povprečne dosežke za spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih glede na starost ponazarjamo tudi z grafom. Prva raven se začne pri 241 točkah, druga raven pri 291 točkah, tretja pa pri 341 točkah. Večina povprečnih dosežkov se vrte okrog druge ravni spretnosti, precej nižja je le pri mlajših od 15 let in starejših od 65 let.

Graf 7: Povprečni dosežki, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (v točkah) glede na starost udeležencev, SVOS 2019-2022

Vir: OECD portal, september 2022

Povprečne rezultate odraslih, ki so rešili modul reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih, smo primerjali tudi po izobrazbeni stopnji. Iz podatkov je razviden pričakovani trend rasti, od najnižjih povprečnih rezultatov v skupinah odraslih z osnovnošolsko in srednješolsko izobrazbo brez mature do povprečnih najvišjih, ki jih dosegajo odrasli z najvišjo, terciarno stopnjo izobrazbe. Šele skupina univerzitetno izobraženih dosega s povprečnim rezultatom 2. raven spretnosti.

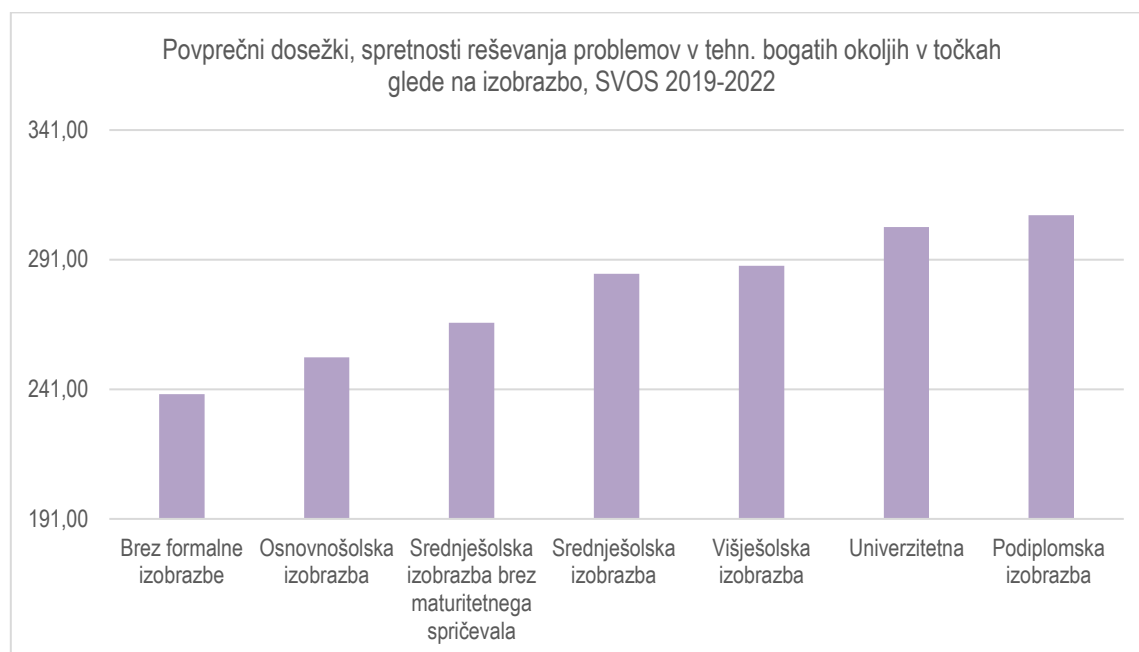
Tabela 21: Povprečni dosežki, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (v točkah) glede na izobrazbo respondentov, SVOS 2019-2022

	Manj kot srednješolska		Srednješolska		Terciarna		
	Brez formalne izobrazbe	Osnovnošolska izobrazba	brez maturitetnega spričevala	z maturo	Višješolska izobrazba	Univerzitetna	Podiplomska izobrazba
SVOS spretnosti reš. problemov v tehn. bogatih okoljih, povprečni dosežki v točkah	239,09	253,38	266,67	285,50	288,64	303,60	308,12
SVOS število udeležencev	11	157	99	140	450	661	69

Vir: OECD portal, september 2022

Za boljšo predstavbo so povprečni dosežki na modulu reševanje problemov v tehnološko bogatih okoljih glede na doseženo izobrazbeno stopnjo prikazani tudi grafično. Graf nam pokaže, da se povprečne spretnosti respondentov gibajo na drugi ravni, pri višjih izobrazbenih ravneh pa segajo tudi na tretjo raven. Zelo nizek dosežek je pri odraslih brez izobrazbe, ki je pod prvo ravno, kot tudi pri odraslih z osnovnošolsko izobrazbo, ki komaj preseže prag prve ravni spretnosti. Pri

sledenjem je potrebno upoštevati, da gre pri osebah brez formalne izobrazbe za zelo majhno skupino udeležencev (zgolj 11 oseb).

Graf 8: Povprečni dosežki, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (v točkah) glede na izobrazbo respondentov, SVOS 2019-2022

Vir: OECD portal, september 2022

4.6. Rezultati bralnih spretnosti

Pri ocenjevanju bralnih spretnosti v vprašalniku SVOS respondenti odgovarjajo na vprašanja po branju besed (besedišča), stavkov in odlomkov. Sistem SVOS pri tem beleži število pravih odgovorov (v spodnji preglednici smo to kategorijo označili kot razumevanje) in hitrost reševanja oziroma odgovarjanja, ne glede na pravilnost odgovora. Ta modul lahko rešujejo kot izbirni le tisti respondenti, ki so dosegli manj kot 250 točk pri besedilnih spretnostih.

Tabela 22: Dosežki na bralnih spretnostih, uvrščeni na posamezni nivo, v deležih, SVOS 2019-2022

Raven dosežka pri bralnih spretnostih	Besedišče		Stavki		Odstavki	
	razumevanje	hitrost reševanja	razumevanje	hitrost reševanja	razumevanje	hitrost reševanja
Nizka	21,95%	33,60%	35,77%	37,67%	35,23%	27,91%

Srednja	12,74%	43,63%	35,50%	37,40%	31,17%	34,69%
Visoka	65,31%	22,76%	28,73%	24,93%	33,60%	37,40%
SKUPAJ	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Vir: OECD portal, september 2022

Zbrani podatki kažejo, da so udeleženci pri nalogah preverjanja besedišča dosegli visok nivo razumevanja, a je njihova hitrost pri tem srednja. Pri nalogah razumevanja stavkov je raven udeležencev po večini nizka do srednja in prav takšna je tudi hitrost podajanja odgovorov. Dosežki razumevanja pri branju odstavkov se pri respondentih porazdeljujejo v vse ravni precej enakomerno – nekoliko večji delež je na nizki ravni, pri hitrosti pa je večina na visoki ravni.

V skupini odraslih je 369 oseb z rezultati na modulu bralnih spretnosti. V veliki večini so dosežki odraslih zajeti že v analize rezultatov matematičnih in besedilnih spretnosti, saj so modul bralnih spretnosti pridobili kot izbirni modul. Le 23 oseb je bilo preusmerjenih na reševanje izključno bralnih spretnosti, ker so izkazali nizke besedilne spretnosti¹⁰. Povprečni rezultati besedilnih spretnosti za to skupino je M=212,7 točk – v vzhodni Sloveniji M=209,1 točk, na zahodu M=220,6 točk.

V spodnji preglednici predstavljamo še zastopanost odraslih pri rešenem modulu bralnih komponent glede na njihovo izobrazbo. Pomenljiva je primerjava deleža odraslih z osnovnošolsko ali brez izobrazbe in deleža udeležencev s terciarno izobrazbo, ki je enaka, t.j. 37,9%. Pogledali smo tudi odrasle, ki so pridobili modul bralnih komponent in ga niso rešili: med njimi je 31% tistih z dokončano višješolsko izobrazbo in 28% odraslih s končano osnovno šolo.

Tabela 23: Deleži respondentov glede na izobrazbo na reševanju nalog bralnih komponent, SVOS 2019-2022

SVOS modul bralnih komponent	Manj kot srednješolska		Srednješolska izob.		Terciarna izob.		
	Brez formalne izobrazbe	Osnovnošolska izobrazba	brez maturitetnega spričevala	z maturo	Višješolska izobrazba	Univerzitetna	Podiplomska izobrazba
SVOS delež udeležencev	5,7%	32,2%	16,0%	8,1%	24,9%	12,5%	0,5%

Vir: OECD portal, september 2022

4.7. Uporaba spretnosti

V modulu o uporabi spretnosti je posameznik sam ovrednotil, kako pogosto uporablja spretnosti, povezane z branjem, pisanjem, matematiko ter informacijsko-komunikacijsko tehnologijo (IKT) pri delu in v vsakdanjem življenju. Z modulom smo tako dobili rezultate o uporabi spretnosti na osmih področjih.

Medtem ko bralne, pisne in računske spretnosti, ki jih lahko uporabljamo doma, ocenjujemo pri vseh udeležencih, spretnosti, ki jih uporabljamo pri delu, ocenjujemo samo pri tistih respondentih, ki so del delovne sile. Do tega dela modula so dostopali odrasli, ki so na vprašanje o trenutnem zaposlitvenem statusu pritrdili, da so zaposleni za poln ali določen delovni čas

¹⁰ Ti odrasli tudi niso dobili poročila o dosežku na besedilnih in matematičnih spretnostih.

oziroma so nezaposleni in aktivno iščejo delo, oziroma da so na vprašanje »Ali ste bili kdaj zaposleni?“ v uvodu v modul Uporaba spretnosti odgovorili pritrdilno.

Lestvica branja meri, kako pogosto respondenti uporabljajo spretnosti, potrebne za branje dokumentov, kot so usmeritve, navodila, pisma, beležke, e-pošta, članki, knjige, priročniki, računi, diagrami in zemljevidi.

Lestvica pisanja meri, kako pogosto respondenti uporabljajo spretnosti, potrebne za pisanje dokumentov, kot so pisma, beležke, e-pošta, članki, poročila in obrazci za izpolnjevanje.

Lestvica računanja meri, kako pogosto testirani uporabljajo:

- spretnosti, potrebne za izračun cen, stroškov ali proračunov;
- ulomke, decimalke ali odstotke;
- kalkulatorje;
- priprava grafov ali tabel;
- algebre ali formul;
- napredno matematiko ali statistiko.

Lestvica IKT meri, kako pogosto respondenti uporabljajo spretnosti, potrebne za uporabo e-pošte, interneta, preglednic, urejevalnikov besedil in programskih jezikov; izvajanje transakcij na spletu; in pri sodelovanju v spletnih razpravah (konference, klepeti).

Z analizo rezultatov lahko razberemo, ali respondenti zgoraj navedene spretnosti:

- *Ne uporabljajo*: Odgovori so pokazali, da uporabnik ne opravlja dejavnosti, v kateri bi uporabljal to spretnost.
- *Redko uporabljajo*: Odgovori so pokazali, da uporabnik dejavnosti, povezane s to spretnostjo, opravlja le redko.
- *Srednje pogosto uporabljajo*: Odgovori so pokazali, da je uporabnik dejavnosti, povezane s to spretnostjo, opravlja v spremenljivem obsegu.
- *Zelo pogosto uporabljajo*: Odgovori so pokazali, da uporabnik večino dejavnosti, povezanih s posamezno spretnostjo, opravlja skoraj vsak dan ali celo vsak dan.

Rezultati kažejo, da je največ odraslih, ki so rešili vprašalnik SVOS, svoje matematične in besedilne spretnosti v povprečju zelo pogosto uporablja tako doma kot pri delu. Pisne spretnosti doma zelo pogosto uporablja polovica (53%) respondentov, na delu pa 42%, pri čemer je visok delež neuporabe pri delu – kar 23%. IKT spretnosti jih 48% srednje pogosto uporabljajo doma in tudi pri delu. Med respondenti je velik delež tudi takih, ki IKT spretnosti pri delu sploh ne uporabljajo (38%). Visok odstotek nerabe spretnosti na delovnem mestu je tudi pri matematičnih (30%), pisnih (26%) in bralnih spretnosti (23%).

Tabela 24: Struktura respondentov glede na samooceno uporabe spretnosti, SVOS 2019-2022

Deleži respondentov glede na rabo spretnosti	Bralne spretnosti		Pisne spretnosti		Matematične spretnosti		IKT spretnosti	
	doma	pri delu	doma	pri delu	doma	pri delu	doma	pri delu
ne uporablja	1%	23%	3%	26%	15%	30%	11%	38%

redko uporablja	13%	5%	11%	10%	9%	13%	5%	3%
srednje pogosto uporablja	33%	30%	49%	22%	26%	12%	42%	34%
zelo pogosto uporablja	53%	42%	37%	42%	49%	45%	42%	25%
SKUPAJ	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* Vir: OECD portal, september 2022 (N=1538)

4.8. Poklicni in karierni interesi in namere

Modul Poklicni in karierni interesi in namere meri zanimanje odraslih za različne poklicne dejavnosti in delovna okolja, pa tudi stopnjo njihove pripravljenosti za iskanje novih zaposlitvenih priložnosti in za usposabljanje, povezano z zaposlitvijo in razvojem kariere.

Udeleženci dobijo rezultate merjenj na treh področjih: poklicni interesi, namere in ujemanje njihovih poklicnih interesov z razvitimi spretnostmi.

4.8.1. Poklicni interesi

V letnem poročilu predstavljamo področja poklicnih interesov, med katerimi so odrasli izbirali med reševanjem SVOS. Poklicni interesi odraslim pomagajo prepoznati vrsto dela, ki ga radi opravljajo, s pomočjo rezultatov o poklicnih interesih na šestih področjih: realističnem, raziskovalnem, umetniškem, socialnem, podjetniškem in konvencionalnem.

Respondenti so za vsako poklicno področje poklicnih interesov odgovarjali na lestvici od najmanj do najbolj zanimivo. Poklicno področje, ki je odraslega najmanj zanimalo, je dobilo najnižje vrednosti. Tako so se njegovi rezultati gibal na lestvici od 0 (odraslega ne zanima) do 40 (odraslega zelo zanima).

V spodnji preglednici prikazujemo povprečne vrednosti vseh respondentov, ki so rešili modul poklicnih interesov, po posameznih poklicnih področjih.

Najvišje povprečne vrednosti je skupina odraslih, ki je rešila ta modul, dobila na socialnem področju (M=20,9), najmanj zanimivo pa se jim zdi področje realističnih poklicnih interesov (M=11,4).

Tabela 25: Povprečne vrednosti razvrščanja po zanimivosti področij poklicnih interesov respondentov SVOS 2019-2022

Področja poklicnih interesov	povprečje	najvišja vrednost	najnižja vrednost
Realistični (RE)	11,4	35,0	0
Raziskovalni (RA)	15,0	40,0	0
Umetniški (U)	16,1	40,0	0
Socialni (S)	20,9	40,0	0
Podjetniški (P)	18,3	40,0	0
Konvencionalni (K)	15,9	38,0	0

Vir: OECD portal, september 2022 (N=1686)

4.8.2. Poklicne namere

Z modulom Poklicni in karierni interesi in namere lahko izmerimo tudi stopnjo pripravljenosti povprečnega respondenta za iskanje zaposlitve, dodatno usposabljanje, osebno učinkovitost in dejansko ukrepanje.

V delu, ki se dotika poklicnih namer, tako lahko preverimo:

- stopnjo pripravljenosti udeležencev za iskanje novih zaposlitvenih priložnosti in/ali dodatnega usposabljanja,
- samozavest pri iskanju novih zaposlitvenih priložnosti in
- stopnjo pripravljenosti za iskanje novih zaposlitvenih priložnosti glede na druge respondente spletnega vprašalnika (in tudi mednarodno).

Njihove namere se izražajo na lestvici od visokih, srednjih ali nizkih.

Iz spodnje preglednice lahko ugotovimo, da je povprečni respondent srednje pripravljen na iskanje zaposlitve in/ali dodatnega usposabljanja in da je visoko motiviran za dejansko ukrepanje.

Tabela 26: Povprečne ravni razvrščanja poklicnih namer respondentov, SVOS 2019-2022

Poklicne namere	Povprečna raven namere
Iskanje zaposlitve	zmerna
Dodatno usposabljanje	zmerna
Osebna učinkovitost	zmerna
Dejansko ukrepanje	visoka

Vir: OECD portal, september 2022

V spodnji tabeli prikazujemo strukturo respondentov glede na ujemanje lastne ocene poklicnih namer s trenutno zaposlitvijo, interes za dodatno usposabljanje, osebno učinkovitost pri iskanju zaposlitve, interes za iskanje zaposlitve in dejansko ukrepanje pri iskanju zaposlitve.

Iz podatkov lahko sklepamo, da je bila tretjina odraslih, ki so rešili modul poklicni in karierni interesi in namere, zadovoljnih z izbiro poklica, saj se je njihova trenutna zaposlitev ujemala z njihovimi poklicnimi namerami. Pri petini med njimi pa je bil velik razkorak med trenutno zaposlitvijo in poklicnimi namerami. Skoraj polovica respondentov je bila zelo pripravljenih na dodatno usposabljanje, 20,4 % pa sploh ni razmišljala o tem. Velik delež pa je bil tudi takih, aktivno iščejo zaposlitev (43%), kar ne preseneča, saj je bilo reševanje vprašalnika SVOS ponujeno številnim udeležencem programa PUM-O in Socialna aktivacija.

Tabela 27: Struktura respondentov SVOS glede na lastno oceno ujemanja z zaposlitvijo in poklicnih namer, SVOS 2019-2022

•	Število respondentov	Delež respondentov
• Ujemanje s trenutno zaposlitvijo	1686	100,0%
• N/A	389	23,1%
• Nizko (low fit)	• 444	• 26,3%
• Srednje (Zmerno fit)	• 327	• 19,4%
• Visoko (Dobro prileganje)	• 526	31,2%

Ujemanje s trenutno zaposlitvijo in poklicnimi namerami	1686	100,0%
N / A	389	23,1%
Nizko (low fit)	369	21,9%
Srednje (Zmerno fit)	356	21,1%
Visoko (Dobro prileganje)	572	33,9%
Želja po dodatnem usposabljanju	168677	100,0%
N/A	389	23,1%
Nizko	344	20,4%
Zmerna	114	6,8%
Visoko	839	49,8%
Osebna učinkovitost	1686	100,0%
N/A	389	23,1%
Nizko	220	13,0%
Zmerna	351	20,8%
Visoko	726	43,1%
Dejansko ukrepanje	1686	100,0%
N/A	389	23,1%
Nizko	377	22,4%
Zmerna	508	30,1%
Visoko	412	24,4%
Iskanje zaposlitve	1686	100,0%
N/A	389	23,1%
Nizko	210	12,5%
Zmerna	362	21,5%
Visoko	725	43,0%

Vir: OECD portal, september 2022

4.9. Kakovost življenja

V modulu Osebna blaginja in zdravje respondenti odgovarjajo na vprašanja o zadovoljstvu s svojim trenutnim življenjem.

V raziskavah je bilo ugotovljeno, da so osebe, ki svojo blaginjo ocenjujejo višje, po navadi produktivnejše in uspešnejše tako v zasebnem kot v poklicnem življenju. (Krekel, 2019)¹¹

4.9.1. Zadovoljstvo z življenjem, prijetna in neprijetna občutja

Poročilo opisuje rezultate udeležencev ocenjevanja na treh temeljnih področjih osebne blaginje: zadovoljstvo z življenjem, pozitivna in negativna občutja.

Zadovoljstvo z življenjem respondenti izrazijo v skladu z lastno oceno. Naš pogled na življenje določajo razpoloženja in čustva, ki jih vsakodnevno doživljamo. Med pozitivna občutja uvrščamo doživljanje prijetnih čustev, kot sta veselje in navdušenje, med negativna občutja pa doživljanje neprijetnih čustev, kot so jeza, stiska in sram. Glede na odgovore ima pri analizi rezultatov udeleženec lahko visoko, srednje ali nizko zadovoljstvo z življenjem, pozitivna ali negativna

¹¹Pridobljeno september 2022 s <https://blogs.lse.ac.uk/businessreview/2019/07/15/happy-employees-and-their-impact-on-firm-performance/>

občutja pa lahko doživlja bodisi kot nizko, srednje ali visoko pozitivna ali pa nizko, srednje ali visoko negativna.

Odrasli, ki so rešili vprašalnik SVOS, so bili s svojim življenjem v povprečju srednje zadovoljni, 65,9% svoja občutja ocenjuje kot srednje pozitivna, skrbi pa visok odstotek negativnih občutij, saj je skoraj polovica respondentov (49,6%) svoja občutja ocenila kot srednje negativna, 36% pa kot zelo negativna. Pri razlagi je potrebno opomniti, da je večina reševanja SVOS potekala ravno v času kovida, kar je zelo verjetno vplivalo na nekaj več negativnih čustev pri posameznikih.

Tabela 28: Struktura respondentov glede na zadovoljstvo z življenjem in trenutna občutja, SVOS 2019-2022

	Število respondentov	Delež respondentov
Zadovoljstvo z življenjem	1530	100,0%
Visoko	329	21,5%
Srednje - Zmerno	728	47,6%
Nizko	473	30,9%
Pozitivna občutja	1530	100,0%
Visoko pozitivna	88	5,8%
Srednje pozitivna	1008	65,9%
Nizko pozitivna	434	28,4%
Negativna občutja	1530	100,0%
Nizko negativna	220	14,4%
Srednje negativna	759	49,6%
Visoko negativna	551	36,0%

Vir: OECD portal, september 2022

4.9.2. Zdrav način življenja

Zdrav način življenja močno pripomore k dobremu telesnemu in duševnemu zdravju ter blaginji. V tem delu vprašalnika SVOS respondenti odgovarjajo na vprašanja, povezana s pozitivnimi stališči do svojega zdravja, vzdrževanjem zdrave telesne teže in prevzemanjem zdravega vedenja in navad, kot so indeks telesne mase, način prehranjevanja, kajenje, telesna vadba in spanje.

V spodnji preglednici prikazujemo strukturo udeležencev glede na zgoraj navedene kazalnike: zdrava prehrana, kajenje, telesna aktivnost in spanje.

Iz strukture odgovorov respondentov vprašalnika SVOS lahko razberemo, da jih je imelo tri četrtine (75,2%) srednje dobre prehranjevalne navade in so menili, da so telesno dobro pripravljeni (75,9%). Večina jih ni kadila (70,7%), dobra polovica (55,1%) pa je imela tudi dobre spalne navade.

Tabela 29: Struktura respondentov SVOS glede lastno oceno zdravega življenjskega sloga, SVOS 2019-2022

	Število respondentov	Delež respondentov
Zdrava prehrana	1530	100,0%
dobre prehranjevalne navade	339	22,2%
srednje dobre prehranjevalne navade	1151	75,2%

slabe prehranjevalne navade	40	2,6%
Kajenje	1530	100,0%
da, vsak dan	144	9,4%
da, včasih	304	19,9%
ne	1082	70,7%
Telesna aktivnost	1530	100,0%
dobra	1161	75,9%
srednje dobra	318	20,8%
slaba	51	3,3%
Spanje	1530	100,0%
V običajnem tednu spi priporočenih 7 do 9 ur - dobre spalne navade	843	55,1%
V običajnem tednu ne spi priporočenih 7 do 9 ur	687	44,9%

Vir: OECD portal, september 2022

Iz spodnje preglednice tudi lahko razberemo, da je imela v času reševanja dobra polovica odraslih, ki so rešili ta modul v SVOS, normalno telesno težo in dobre splane navade. Večina (70% in več) pa se je dokaj dobro prehranjevala, ni kadila in bila v tistem obdobju telesno dobro pripravljena.

Tabela 30: Delež respondentov glede na kategorije zdravega načina življenja, SVOS 2019-2022

	Število respondentov	Delež respondentov
Indeks telesne mase (kg): normalna teža	856	55,9%
Zdrava prehrana: vsaj srednje dobre prehranjevalne navade	1151	75,2%
Kajenje: ne kadi	1082	70,7%
Telesna aktivnost: dobra	1161	75,9%
Spanje: dobre spalne navade	843	55,1%

Vir podatkov za SVOS: OECD portal, september 2022

6. ZAKLJUČEK

Letno poročilo o spretnostih je kazalnik naloge Vpeljevanje inštrumenta SVOS. Namen letnega poročila je prikazati rezultate izvedenih ocenjevanj, socialno ekonomske in družbene značilnosti skupin odraslih, ki so se v tem obdobju udeležili ocenjevanja temeljnih spretnosti s SVOS, ter rezultate primerjati s populacijskimi ocenami in mednarodnimi rezultati drugih raziskav, še posebej z rezultati raziskave PIAAC, v kolikor je to možno.

Odraslim smo omogočili, da so brezplačno dostopali do ocenjevanja temeljnih spretnosti prek 36 stalnih lokalnih točk po vsej Sloveniji. V skladu s podpisanim aneksom s ponudnikom avtorizacijskih številčk smo zagotovili dostopnost do inštrumenta še za dve nadaljnji leti, do 31. 12. 2024.

Tako bodo odrasli še naprej lahko dostopali do enega od treh možnih paketov vprašalnika. Prvi (kognitivni) paket vključuje module besedilne in matematične spretnosti, bralne komponente ter modul spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih. Drugi (nekognitivni) paket vključuje module, kot so uporaba spretnosti, poklicni interesi in namere ter osebna blaginja in zdravje. Tretji, združen paket, pa vključuje vse module prvega in drugega paketa.

V letnem poročilu podrobneje popisujemo zalogo avtorizacijskih številčk glede na omenjene tri pakete. Izkazalo se je, da so odrasli bolj pripravljeni reševati krajša ocenjevanja, zato smo na račun združenega paketa vzeli več avtorizacijskih številčk za dostop zgolj do kognitivnega oziroma nekognitivnega dela. Posameznik tako pridobi posebno avtorizacijsko številčko za vsak del oz. paket posebej. To omogoča bolj gospodarno ravnanje z avtorizacijskimi številčkami, prilagajanje dodelitev paketov konkretnemu odraslemu in poveča verjetnost, da bodo avtorizacijske številke izkoriščene v celoti oziroma da bodo vprašalniki v celoti izpolnjeni. Avtorizacijskih številčk za združen paket je ostalo le še za vzorec.

V prvem delu letnega poročila opisujemo metodologijo ocenjevanja in področja merjenja temeljnih spretnosti z vprašalnikom SVOS. Na kratko predstavimo način zagotavljanja dostopnosti do vprašalnika SVOS prek lokalnih točk. Za nemoteno in kakovostno delovanje lokalnih točk pa smo v celotnem obdobju naloge SVOS skrbeli za strokovno, promocijsko in administrativno-tehnično podporo pri izvajanju in koordinaciji ocenjevanj tako, da lahko zagotavljamo kakovost zbranih podatkov.

V tem času, zlasti pa po ukrepih zaradi pandemije Covid-19, smo na NTSO veliko napora vložili v promocijo vprašalnika SVOS med ciljnim skupinami udeležencev in iskanje rešitev za sistemsko umestitev vprašalnika SVOS v različne formalne in neformalne izobraževalne programe za odrasle. Le tako bi uresničili zadani cilj in vsakemu odraslemu omogočili, da z vprašalnikom SVOS preveri svoje temeljne zmožnosti. Tekom vpeljevanja SVOS v lokalno mrežo smo trčili ob specifične navade, karakteristike ljudi, ki so se udeleževali zgoraj navedenih izobraževanj. V pogovoru s svetovalci na lokalnih točkah SVOS smo identificirali nekaj naslednjih razlogov za manjšo odzivnost na povabilo k reševanju vprašalnika SVOS:

- nizka digitalna pismenost udeležencev temeljnih izobraževanj, ki odrasle odvrča od uporabe računalnika in spleta, poleg tega še posebej v uvodni fazi dostopanja do vprašalnika SVOS (prevzemanje avtorizacijske številke in vstop v vprašalnik) ti odrasli potrebujejo več podpore

in spodbud. Analiza je pokazala, da kar 40% odraslih, ki dobijo priložnost rešiti vprašalnik SVOS (dobijo žeton) ne prevzame avtorizacijske številke in niti ne začne z reševanjem.

- Veliko strank na lokalnih točkah je priseljencev, ki imajo težave že s sporazumevanjem v vsakdanjem življenju, zato težko suvereno rešujejo vprašalnik v slovenskem jeziku, saj v njihovem maternem jeziku ta vprašalnik ne obstaja (srbsčina, hrvaščina, albanščina);
- V času pandemije Covid-19 so imeli ti odrasli manj osebnega stika s svetovalci na lokalnih točkah, kjer bi jih lahko prepričali v smotrnost reševanja SVOS za njihov nadaljnji osebni in poklicni razvoj.
- Dolžina vprašalnika, ki odrasle odvrča od reševanja. Velik izziv je tako predstavljalo svetovalcem že udeležencev prvi stik s SVOS. Odrasli so vajeni kratkih samoocenjevalnih orodij, ki ne dajejo objektivnega vpogleda vase, temveč največkrat potrdijo tisto, kar oseba o sebi misli. SVOS kot inštrument za odkrivanje dejanskih spretnosti pa zahteva od posameznika čas in voljo, kar je nagrajeno z objektivno oceno in tako odlična osnova za svetovalno delo.

V drugem delu letnega poročila prikazujemo analize, ki smo jih pripravili na obstoječi skupini odraslih, ki je v času naloge SVOS (september 2019 do oktober 2022) rešila različne module v vprašalniku SVOS. Med drugim SVOS omogoča analizo nekaterih demografskih in ostalih značilnosti, kot so regija, lokalna točka, kjer je bila prevzeta avtorizacijska številka, spol, starost, izobrazbena struktura, priseljenko ozadje, zaposlitveni položaj, vrsta zaposlitve in pogovorni jezik.

V skupini odraslih, ki so rešili SVOS, prevladujejo odrasli, stari med 35 in 44 let (25,3%), ženskega spola (69,3%), s terciarno stopnjo izobrazbe (70%), v veliki večini rojeni v Sloveniji (88,9%). Največ jih prihaja iz Osrednjeslovenske regije (29,4%). V skupini je največ strokovnjakov (31,1%). Večina v skupini je polno zaposlenih (46,8%), nezaposlenih pa 22,7%.

Upoštevač omenjene demografske značilnosti odraslih v zaključnem poročilu prikazujemo in interpretiramo povprečne dosežke, ki so jih dosegli udeleženci reševanja vprašalnika SVOS.

Iz podatkov smo ugotovili, da je povprečni rezultat skupine na besedilnih ($M_b=288$) in matematičnih ($M_m=293$) dokaj visok. Povprečna dosežka se uvrščata na 3. raven spretnosti, kar je predpogoj za uspešno najdenje v sodobni družbi, ohranjanje zaposljivosti in kvalitete življenja. Sicer pa sta oba bistveno višja od povprečja PIAAC za Slovenijo ($M_b=256$, $M_m=258$), kar nas ne preseneča, saj je v skupini, ki je reševala SVOS, kar dobri dve tretjini oseb s terciarno izobrazbo, dosežki v raziskavi PIAAC pa so predstavljali statistično reprezentativni vzorec prebivalcev Slovenije.

Najvišje povprečne rezultate pri besedilnih spretnostih so dosegli odrasli iz Obalno-kraške regije ($M_b=310$) in Pomurske regije ($M_b=298$), najnižje pa iz Koroške ($M_b=265$) in Posavske ($M_b=269$) regije. Pri matematičnih spretnostih ponovno prednjačijo odrasli iz Obalno-kraške ($M_m=317$) in Pomurske regije ($M_m=308$). V povprečju najnižje rezultate pri matematičnih spretnostih so dobili odrasli iz Primorsko-notranjske regije ($M_m=263$), Koroške ($M_m=274$) ter Posavske ($M_m=276$) regije. Pregled skupine pokaže, da sta Obalno-kraška in Pomurska regija zastopani s posamezniki, ki so mlajši od 45 let in po veliki večini terciarno izobraženi. Žal je podobno v regijah z najslabšimi rezultati, z izjemo Koroške, kjer so reševali povečini odrasli z osnovnošolsko izobrazbo, v starosti

16-24 let. Vse naštete regije so zastopane v zares skromnem številu in deležu, zato bi bili zaključki o splošnem stanju spretnostih na podlagi teh rezultatov neprimerni.

V skupini odraslih, ki jo predstavljamo v tem poročilu, povprečni rezultati kažejo in potrjujejo spoznanje, da spretnosti upadajo s starostjo respondentov. Zanimalo nas je, kje je vrh oziroma pri kateri starosti se krivulja obrne navzdol. Pri besedilnih spretnostih je prelomna starost 35 let, pri matematičnih pa povprečna najvišja vrednost vztraja 20 let in se šele nato zniža, in sicer po 55. letu.

Po spolu so se pri obeh spretnostih v povprečju za spoznanje bolje izkazale ženske, z nekoliko večjo razliko pri povprečnih rezultatih bralnih spretnostih (Mmoški=279,1, Mženske=292,2).

Pričakovano se z izobrazbo višajo povprečni rezultati tako v besedilnih kot v matematičnih spretnostih. Edina opazna izjema so udeleženi odrasli z višješolsko izobrazbo, ki imajo v povprečju nižje rezultate, kot so povprečni dosežki srednješolcev (z opravljeno maturo).

Pregledali smo tudi uspešnost odraslih priseljencev. Tudi ta skupina, ki je v tem poročilu številčno zelo majhna, a je dosegla v povprečju višje rezultate na spretnostih v primerjavi s populacijo priseljencev, ki je bila zajeta v raziskavi PIAAC v Sloveniji. Njihov povprečni rezultat se uvršča na 2. raven spretnosti.

Povprečni rezultati v skupini odraslih, ki je s SVOS preverila svoje spretnosti, se razlikujejo med odraslimi glede na njihov zaposlitveni status. V povprečju najvišje rezultate na obeh spretnostih dosega skupina zaposlenih za poln delovni čas in tisti, ki so zaposleni za delni delovni čas, kar je skladno z ugotovitvami raziskave PIAAC.

Preden povzamemo podatke še za izbirna modula v okviru kognitivnih spretnosti, poudarjamo, da dobi vsak respondent, ki rešuje besedilne in matematične naloge za preverjanje spretnosti, možnost reševanja še vsaj enega izbirnega modula. Ta mu je ponujen glede na njegovo uspešnost reševanja besedilnih spretnosti. Z analizo podatkov smo prišli do ugotovitve, da je 72,8% udeleženi izkoristila možnost reševanja bralnih komponent, 77,4% pa spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih. Pri ponujenih obeh modulih, pa sta dve tretjini udeležencev rešili oba.

Pregled rezultatov na modulu spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih je pokazal, da so odrasli v skupini, ki jo predstavljamo, s povprečnim rezultatom 290,2 točk na meji med 1. in 2. ravno. Za skupino, kjer prevladujejo povečini terciarno izobraženi, je ta podatek zaskrbljujoč in bi zahteval ukrep tako pri digitalnem usposabljanju kot tudi razmislek, kako pri odraslih okrepiti strategije reševanja problemov z IKT tehnologijo. Pregled po regijah pokaže, da so najbolje reševali v obalno-kraški (M=305,6) in osrednjeslovenski regiji (M=297,1), najnižje rezultate pa so dosegli odrasli na Koroškem (M=267,4) in Primorsko-notranjskem (M=267,7). Trend spretnosti je enak kot pri matematičnih in besedilnih spretnostih – znižuje se z starostjo leti starosti (po 35. letu) in izboljšuje z višanjem izobrazbe.

Povprečna vrednost rezultatov odraslih, ki so dobili v reševanje izbirni modul bralnih komponent, je s M=212,7 na 1. ravni spretnosti, pri čemer je tretjina zastopanih z osnovnošolsko izobrazbo (32,3%) in kar četrtina z višješolsko izobrazbo (24,9%) ter slabih 13% z univerzitetno stopnjo izobrazbe. Če tem deležem dodamo še delež tistih, ki niso rešili tega modula, je zelo zaskrbljujoč odstotek odraslih z dokončano višješolsko izobrazbo, ki so se uvrstili v nižje ravni spretnosti. Po

podatkih sodeč so torej odrasli z najnižjimi ravnmi spretnosti tudi v skupinah, ki sicer veljajo za uspešnejše. Prav zato jih iz ukrepov za zvišanje ravni temeljnih spretnosti ne bi smeli a priori izvzeti.

Na podlagi analize podatkov za nekognitivni del inštrumenta lahko razberemo, da največ odraslih, ki so rešili vprašalnik SVOS, svoje matematične in besedilne spretnosti v povprečju zelo pogosto uporablja tako doma kot pri delu, izjema je le uporaba IKT spretnosti na delu. Tu je večina respondentov ocenila, da spretnosti ne uporabljajo. Tudi pri drugih merjenih temeljnih spretnostih se kažejo visoki deleži odraslih, ki ocenjujejo, da teh spretnosti ne uporabljajo na delovnem mestu (deleži se gibljejo kar med 23% in 38%). Iz tega bi lahko sklepali, da je skupina, ki je pretežno terciarno izobražena, deležna na delovnem mestu malo spodbud za ohranjanje spretnosti ali pa spretnosti ne uporabljajo v tolikšni meri in verjetno tudi ne na takšen način, da bi to pri sebi vrednotili kot zadostno angažiranje na delovnem mestu.

Kljub negodovanjem odraslih, da je vprašalnik dolg in zahteva veliko časa in motivacije za reševanje, smo z analizo reševanja SVOS pridobili podatek, da je skoraj polovica odraslih, ki je ocenila svoje matematične in besedilne spretnosti, in skoraj dve tretjini odraslih, ki so ocenili svoje spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih, zaključila naloge strnjeno, v enem kosu. S tem so izkazali zanimanje za svoje spretnosti in voljo, da vložijo napor in čas, da z vztrajnostjo pridejo do teh rezultatov. Če k temu dodamo dejstvo o prostovoljni udeležbi odraslih pri oceni spretnosti, ki so ga izkoristili v veliki meri terciarno izobraženi odrasli, potem je to vnovičen dokaz, da se višje izobraženi v večji meri odločajo spoznati sebe in svoje spretnosti kot nižje izobraženi, najverjetneje zato, da bi dopolnili svoje znanje, spretnosti in usposobljenost. Tudi naši podatki pritrjujejo že znanemu dejstvu, da se z višanjem izobrazbene stopnje višja tudi motivacija za nadaljnje, vseživljenjsko učenje.

Z nalogo SVOS smo v okviru projekta pridobili nova spoznanja pri delu z odraslimi kot tudi ranljivimi skupinami. Poskrbeli smo tudi, da se o pomenu temeljnih kompetenc govori v podjetjih, saj smo dali pobudo, da se kar trije ukrepi za krepitev temeljnih spretnosti zapisani v Ekvilibrovemu certifikatu družbeno odgovoren delodajalec, ki jih prejmejo podjetja, ki želijo postati družbeno odgovorna.

Za zaključek naj poudarimo, da lahko lokalne točke SVOS tudi po zaključenem projektu nadaljujejo z zagotavljanjem možnosti ocenjevanja spretnosti z diagnostičnim pripomočkom SVOS, saj smo s ponudnikom avtorizacijskih številk dogovorjeni za podaljšano obdobje dostopanja do inštrumenta do konca leta 2024. Ob izteku sodelovanja bomo s strani ponudnika avtorizacijskih številk pridobili celotni pregled ocenjevanj v anonimizirani obliki, kot tudi bolj podrobne podatke, do katerih trenutno nimamo dostopa.

● Kazalo slik

Slika 1: Spretnosti ocenjenje z raziskavo PIAAC in SVOS	6
Slika 2: Merska lestvica ter pogoji za pridobitev modula reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih ter modula bralne komponente	7
Slika 3: Merska lestvica besedilnih in matematičnih spretnosti	8
Slika 4: Merska lestvica spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih	9

● Kazalo tabel

Tabela 1: Razpoložljiva zaloga avtorizacijskih števil	23
Tabela 2: Pregled dodeljenih avtorizacijskih števil, SVOS 2019-2022	24
Tabela 3: Pregled izpolnjenih avtorizacijskih števil glede na regijo, SVOS 2022	25
Tabela 4: Statusi avtorizacijskih števil, SVOS 2020 in 2021	25
Tabela 5: Pridobitev modula reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih ter modula bralnih komponent ter njuna izkoriščenost, SVOS 2019-2022	26
Tabela 6: Število lokalnih točk in udeležb ocenjevanja SVOS v Vzhodni in Zahodni regiji, SVOS 2019-2022	27
Tabela 7: Razpoložljivo število in poraba avtorizacijskih števil na lokalnih točkah, SVOS 2019-2022	27
Tabela 8: Število strokovnih delavcev vključenih v usposabljanje	27
Tabela 9: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti (v točkah), primerjava SVOS 2019-2022, PIAAC Slovenija in države OECD	28
Tabela 10: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti po regijah (v točkah), primerjava SVOS, PIAAC Slovenija	29
Tabela 11: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti glede na starostno skupino (v točkah), primerjava SVOS, PIAAC Slovenija, OECD	31
Tabela 12: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti glede na spol (v točkah), primerjava SVOS 2019-2022, PIAAC Slovenija, PIAAC države OECD	33
Tabela 13: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti glede na izobrazbo (v točkah) primerjava SVOS, PIAAC Slovenija, PIAAC države OECD	34
Tabela 14: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti glede na priseljsko ozadje (v točkah), primerjava SVOS, PIAAC Slovenija, OECD	36
Tabela 15: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti glede na status zaposlitve (v točkah), primerjava SVOS 2019-2022, PIAAC Slovenija, OECD	37
Tabela 16: Število in delež odraslih glede na glavne kategorije poklicev, SVOS 2019-2022	37
Tabela 17: Struktura respondentov glede na čas reševanja, SVOS 2019-2022	39
Tabela 18: Povprečni dosežki, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (v točkah), primerjava SVOS 2019-2022, PIAAC Slovenija	39
Tabela 19: Povprečni dosežki, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (v točkah) glede na regijo, iz katere prihajajo, SVOS 2019-2022	40
Tabela 20: Povprečni dosežki spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (v točkah) glede na starost udeležencev, SVOS 2019-2022	41

Tabela 21: Povprečni dosežki, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (v točkah) glede na izobrazbo respondentov, SVOS 2019-2022	42
Tabela 22: Povprečni rezultati bralnih komponent, SVOS 2019-2022.....	43
Tabela 23: Deleži respondentov glede na izobrazbo na reševanju nalog bralnih komponent, SVOS 2019-2022	44
Tabela 24: Struktura respondentov glede na samooceno uporabe spretnosti, SVOS 2019-2022.....	45
Tabela 25: Povprečne vrednosti razvrščanja po zanimivosti področij poklicnih interesov respondentov SVOS 2019-2022	46
Tabela 26: Povprečne ravni razvrščanja poklicnih namer respondentov, SVOS 2019-2022	47
Tabela 27: Struktura respondentov SVOS glede na lastno oceno ujemanja z zaposlitvijo in poklicnih namer, SVOS 2019-2022	47
Tabela 28: Struktura respondentov glede na zadovoljstvo z življenjem in trenutna občutja, SVOS 2019-2022	49
Tabela 29: Struktura respondentov SVOS glede lastno oceno zdravega življenjskega sloga, SVOS 2019-2022	49
Tabela 30: Delež respondentov glede na kategorije zdravega načina življenja , SVOS 2019-2022	50

• Kazalo grafov

Graf 1: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti (v točkah), primerjava SVOS, PIAAC Slovenija in države OECD	28
Graf 2: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti po regijah (v točkah), primerjava SVOS 2019-2022, PIAAC Slovenija	30
Graf 3: Povprečni rezultati odraslih na besedilnih spretnostih glede na starost, SVOS 2019-2022	32
Graf 4: Povprečni rezultati odraslih na matematičnih spretnostih glede na starost, SVOS 2019-2022	33
Graf 5: Povprečni dosežki, besedilne in matematične spretnosti glede na izobrazbo (v točkah) primerjava SVOS, PIAAC Slovenija, OECD.....	35
Graf 6: Povprečni dosežki, spretnosti reševanja problemov v tehn. bogatih okoljih(v točkah) glede na regijo, iz katere prihajajo, SVOS 2019-2022	41
Graf 7: Povprečni dosežki, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (v točkah) glede na starost udeležencev, SVOS 2019-2022	42
Graf 8: Povprečni dosežki, spretnosti reševanja problemov v tehnološko bogatih okoljih (v točkah) glede na izobrazbo respondentov, SVOS 2019-2022	43